

Nina Huisman

Prinsessan
tarina

Kirja kaikille tytöille

Lahden ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti
Kuvallisen viestinnän koulutusohjelma
Graafinen suunnittelu
Opinnäytetyö
Kevät 2008

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni on 3–11 vuotiaille tytöille ja heidän läheisilleen tarkoitettu täytettävä prinsessa-aiheinen muistokirja, josta käytän nimitystä lapsuuskirja. Kirjan esikuvat ovat vauva- ja ystäväni-kirjoissa. Tarkoitukseni oli viedä näitä vauva- ja ystäväkirjojen teemoja eteenpäin ja luoda uudentyyppistä kuva- ja taittotyylisiä täytettävien kirjojen markkinoille.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa pohdin kirjan syntyprosessin lisäksi myös muiston ja muistelemisen teemoja, ja sitä miten tietoa näistä teemoista voi käyttää hyväksi tämän tyyppisen teoksen rakentamisessa.

Avainsanat: lapsuuskirja, vauvakirja, muistokirja, muisto, muistelu, prinsessa

Sivuja 53

Abstract

My thesis is a princess themed memory book for girls between three and eleven and for their mothers and other close relations. The book is a collection book of a childhood memories and it is a part of a baby- and my friends book genre. The purpose of this thesis was to go deeper with the themes usually found in baby- and my friends books and create a new picture and layout style in to a genre of memory books.

In the literally part of thesis I describe the working process of this princess themed childhood memory book. I also consider the themes of memory and recalling of past memories and how the knowledge of these themes can be used in a making process of this kind of childhood memory book.

Keywords: Childhood book, baby book, memory book, memory, recalling of past memory, princess

Pages 53

Sisältö

Aluksi	6
1. Johdatus muistokirjan maailmaan	8
1.1 Ylöskirjoittamisen historiaa	8
1.2 Muistelu prosessina	11
2. Lapsuuskirja	14
2.1 Lapsuuskirja esineenä	14
2.2 Vauvakirjojen, ystäväkirjojen ja muistokirjojen sisältö yleensä	15
3. Lapsuuskirja ”Prinsessan tarina”	20
3.1 Tämän lapsuuskirjan tema	20
3.2 Kirjan formaatti	23
3.3 Kirjan kuvitus	26
3.3.1 Alkutilanne	26
3.3.2 Prosessitekeminen	30
3.3.3 Typografia	39
3.3.4 Paperin valinta	42
3.3.5 Kannet ja nimiösivut	42
Lopuksi	46
Lähteet ja kirjallisuus	48
Kiitos	53

Aluksi

Monen työssäolovuoden jälkeen oli ihana ajatus alkaa tehdä jotain ihan omaa, jotain johon kukaan muu ei sanoisi mitään ehtoja. Jotain jonka voisi tehdä alusta alkaen juuri sellaiseksi kuin itse haluaisi. Se osoittautui kuitenkin alkuun valtavan vaikeaksi; nyt olivat kaikki mahdollisuudet auki, mutta niitä mahdollisuuksia oli miljoonia, joten miten siitä määrästä osaisi valita juuri sen oikean?

Aivan aluksi ajatuksenani oli tehdä kirja, kalenterikirja, jossa käsiteltäisiin eri teemoja kussakin kuukaudessa. Kirjan tekeminen kiinnosti niin kuvituksen kuin sisällönkin puolesta. Ideoita kalenterikirjaan kyllä oli, mutta jokin puuttui eikä kokonaisideasta saanut oikein kiinni. Kokonaisnäkökulma puuttui. Yhdeksi kalenterikirjan kuukaudeksi olin ajatellut prinsessakuukautta, ja kun kalenterikirjan idea sai ensimmäisessä seminaarissa kritiikkiä mahdollisesta imelyyteen ja tahattomaan kitsimäisyyteen sortumisesta, löytyi idea prinsessakirjan tekemisestä. Eli jospa kirja olisikin kokonaisuudessaan yhtä prinsessaa! Silloin imelyydellä saisi todella herskytellä eikä se tuntuisi tahattomalta. Täytettävyyks, kuten kalenterikirjoissakin, viehätti, joten se tuli kirjan alustavaksi ideaksi. Kirjasta en kuitenkaan enää halunnut kronologisesti etenevää kalenterikirjaa, vaan enemmänkin teemojen mukaan muodostuvan vauvakirja-tyyppisen kirjan.

Täytettäviä kirjoja on markkinoilla paljon vauva-ajalle, samoin kuin hieman isommille lapsille ystäväni-kirja-tyyppisiä kirjoja, joihin kirjoittavat lapset itse sekä heidän ystävänsä. Mutta ainakaan itse en ole nähnyt pelkästään isommille lapsille sekä heidän vanhemmilleen tarkoitettua kirjaa. Vauvakirjat keskittyvät vain vauva-aikaan, tai sitten niissä on vain muutamia sivuja myöhemmälle iälle. Ystävä-kirjat taas keskittyvät lasten itsensä kirjoittamiin lempiruoka ja lempiväri -tyyppisiin asioihin. Halusin yrittää yhdistää vauvakirjojen ja ystäväkirjojen parhaat puolet ja tehdä lapsuuskirjan, prinsessakirjan, noin 3–11 vuotiaille tytöille. Tässä kirjassa aikuisten ylösmerkitsemät vauva-ajan muistiinpanot jatkuisivat mukavasti myös isomman lapsen elämästä ja vanhemmalla lapsillakin olisi siten myös ohjattu mahdollisuus itse kirjata asioita ylös hieman toisesta näkökulmasta kuin perinteisissä ystäväni-kirjoissa. Halusin myös pohtia, miten muistokirjan kuvitusta ja taittoa voisi uudistaa suhteessa nyt markkinoilla oleviin kirjoihin.

Käsittelen lapsuuskirjaa muisto- ja päiväkirjojen näkökulmasta, kuitenkin erityisemmin erottelematta niitä toisistaan, vaan pohtimalla, miten lapsuuskirja toimii muistojen tallettajana kuten päivä- ja muistokirjat. Avaan myös muistelemisen käsitettä, jotta voisin paremmin ymmärtää miksi muistokirjoja ylipäätään käytetään ja tarvitaan.

Tässä työssäni perehdyn laajasti lapsuus- ja muistokirjan maailmaan, niin teorian, kuin jo olemassa olevien muistokirjojen kautta, kun taas omaa suunnitteluprosessiani hahmottelen intuitiivisesti taustamateriaalia hyödyntäen ja vapaasti prosessoiden.

1. Johdatus muistokirjan maailmaan

1.1 Ylöskirjoittamisen historiaa

Muisto- ja päiväkirjan historian alkulähteet vievät Aasiaan, Japaniin. Varhaisimmat tunnetut päiväkirjat ovat 900-luvulta peräisin olevia Japanin hovinaisten ”tyynykirjoja” eli päiväkirjoja, jotka saattoi sananmukaisesti piilottaa tyynyn alle. Eurooppalaisen päiväkirjan juuret taas vievät erilaisiin julkisiin asiakirjoihin, merelläkävi-
joiden, sotilaiden ja löytöretkeilijöiden muistiinpanoihin. 1600-luvun puritaanien päiväkirja on lajin kehityksen tärkeä etappi. Englantilaiset puritaanit, jotka vastustivat auktoriteetteja henkilökohtaisen uskon kysymyksissä, kehittivät päiväkirjasta ja uskonnollisesta omaelämäker-
rasta ankaran itsetutkiskelun menetelmän ja veivät har-
rastuksen myös uudelle mantereelle. Uskonnollisen päi-
väkirjan keskeinen piirre, oman itsen tarkastelu, siirtyi
siten myös ”maallisiin” päiväkirjoihin.¹

1. Makkonen 1993, 362.

1800-luvulla länsimainen porvaristo ja yläluokka kirjasi arkista elämänsä säännöllisesti muistiin paitsi päiväkirjaa pitämällä myös laajalla kirjeenvaihdolla su-
kulaisten ja tuttavien kanssa. Kirjeitä, päiväkirjoja ja muistelmia voitiin lukea ääneen perhepiirissä, ja niitä myös julkaistiin mieluusti. Yksityisillä muistoilla oletetiin ilman muuta olevan yleisempääkin mielenkiintoa, ennen muuta siveyskasvatuksen näkökulmasta. Päiväkirjaa onkin esimerkiksi käytetty apuna lasten kasvatuk-
sessa: vanhemmat tai kotiopettajat ovat ohjanneet lasta

arvioimaan päiväkirjassa käytöstään ja parantamaan ta-
pansa.² Päiväkirjan lukija ammensikin aineksia muistel-
mista koko elämän pituiseen itsekasvatusprojektiinsa.³

2. Makkonen 1993, 365.

3. Palin 1997, 254.

Tutta Palinin mukaan ajatusta, että elämästä oli jat-
kuvasti pidettävä tiliä, ja että nykyhetkestä oli vaival-
loisesti työstettävä muistamisen arvoista menneisyyttä,
kuten päiväkirjoissa, voidaan tavallaan pitää foucaultlai-
sen itsetarkkailun eräänä huipentumana.⁴ Säätyläisten
kuvitetussa perhelehdessä (Ny Illustrated Tidning) tämä
sivilisoiva tehtävä suunnattiin nimenomaan perheenäi-
dille.⁵ Palinin mukaan säätyläisnaiset osallistuivatkin
erityisen aktiivisesti muistojen rakentamiseen ja ylläpi-
tämiseen. Äidit, isoäidit ja tädit toimivat usein muiden
perheenjäsenten muistina ja omanatuntona, sukumuis-
tojen fokalisoijana.⁶ Elämän muutoskohtia ja siirtymä-
riittejä onkin dokumentoitu 1800-luvun jälkipuoliskolta
lähtien niin valokuvilla kuin muillakin muistoesineillä.
1800-luvun dokumentteina olivat esimerkiksi vainajan
kuolinnaamio tai valokuva, nykyään dokumentoidaan
muun muassa synnytyistä niin valokuvin kuin videofil-
meinkin.

4. Palin 1997, 261.

5. Palin 1997, 261.

6. Palin 1997, 261.

Nykyään voidaan sanoa olevamme keskellä jo muu-
tamia vuosia kestänyttä muistibuumia, joka näkyy niin
omaelämäkertojen, päiväkirjojen kuin muistelmienkin
lisääntymisenä. Kuvataiteilijat, kirjailijat, elokuvan teki-
jät ja valokuvaajat käyttävät töissään omaelämäkerralli-
sia teemoja, innostus merkkivuosien viettoon on lisään-

tynyt, museotoiminta on virkistynyt ja vanhan tavaran kaupat ja kirpputorit elävät suosion aikaa. Eeva Peltosen ja Katariina Eskolan mukaan voidaan puhua arkielämän musealisoitumisesta, joka näkyy vanhojen esineiden uudenlaisena arvostuksena ja säilyttämisenä, retromuodin kukoistuksena ja oman elämän dokumentoinnin (mm. valokuvaus ja videointi) yleistymisenä.⁷

Nykyään, kun kaikenlainen oman elämän dokumentointi on yleistynyt, on päiväkirjallekin syntynyt monia eri muotoja. Yhtenä ääripäänä ovat säätä ja perhetapahtumia koskevat allakkamerkinnet tai faktoihin keskittyvät matkamuiistiinpanot. Toisessa päässä on kirjoittajansa yksityisiä tunteja luotaava päiväkirja. Nykyajan muoti-ilmiöiksi ovat tulleet internetin blogit⁸ sekä scrapbooking eli skräppäys, joka tarkoittaa muistojen ja valokuvien leikekirjamaista tallentamista esimerkiksi albumeihin⁹. Quilt of words -antologian kirjoittaja toimittaja Sharon Nederman vertaakin päiväkirjanpitoa tilkkutäkin tekemiseen – peittoon saattoi ommella pari tilkkua, päiväkirjaan merkitä päivän tapahtumat ja mietteet muiden töiden lomassa¹⁰. Samoin Anni Vilkkonen on käyttänyt tutkimuksissaan metaforaa tilkkutäkkiä, jota hän kuvaa koosteisuudestaan tietoiseksi kertomukseksi¹¹.

8. Tietosuojavaltuutetun toimiston internetsivut www.tietosuoja.fi selittävät blogin näin: ”Blogi on lyhenne sanasta weblog, se on julkinen verkkosivu tai -sivusto, johon sen pitäjät kirjoittelee säännöllisesti ja jossa muut voivat kommentoida kirjoituksia. Kirjoitukset ovat löydettävissä aikajärjestyksessä, uusimmat ovat sivun yläreunassa, vanhempia tekstejä säilytetään haettaviksi pitkäänkin. Bloggaajat pitävät päiväkirjaa, kirjoittavat päivittäin elämästään, bloggaajat voivat luoda yhteisöjä ja ystävyyssuhteita, kuten muissakin keskustelufoorumissa. Bloggaajat voivat kirjoittaa tietyistä aiheista, kommentoida toistensa tekstejä, esittää yksityisiä ja ehkä hyvinkin intiimejä tietoja ja ajatuksia.”

9. Turun sanomain verkkolehti kirjoittaa skräppäyksestä näin: Ennen askarreltiin, mutta nyt skräpätään. Julkaistu 18.10.2007, Turun Sanomat verkkolehti, Pirjo Vismanen. ”Englannin kielen sana scrap tarkoittaa paitsi lehtileikkeitä, valokuvia, postikortteja ja -merkkejä, lippusia ja lappusia ynnä muuta leikekirjan materiaalia, myös tähteitä: ripettä, palaa, murua, hitusta, tilkkua, romua, törkyä, pätäkää ja kappaletta. Verbi scrape puolestaan on vaikkapa raaputtamista, kaaputtamista, hinkkaamista, hankaamista, kiillottamista, piirtoa ja paria sanaa. Käytännössä skräppäys on siis keräilyä ja keksimistä, leikkaamista ja liimaamista, kuvien, sanojen ja sopivien esineiden yhdistämistä uusiksi kokonaisuuksiksi. Samalla saa tilaisuuden käydä läpi muistojaan ja panna niitä talteen omaksi ja jälkipolvienkin iloksi.”

1.2 Muistelu prosessina

Merete Mazzarella on kirjassaan Täti ja krokotiili todennut: ”Elämän kaaren huippukohdissa ihmisellä voi olla tarve pysähtyä, miettiä, sallia itsensä viipyä nykyhetkessä, sallia itsensä ajatella ajatuksensa loppuun asti. Sallia itsensä antaa ajatuksilleen sanallinen muoto, sillä useimmiten vasta kun ilmaisemme itseämme sanoin, tiedämme, miten olemme ajatelleet.”¹² Päiväkirjoille onkin maailman sivu uskouduttu äärimmäisissä tunnelmissa, kirjoitettu isoista elämänvaiheista ja käännekohdista: tapahtumien jatkumo, eletyt minuutit jäävät väliin, lopputuloksesta syntyy, kuten Kaarina Helakisa on todennut, jumalten kiikun näköinen laitos, syövereistä pilviin¹³. Muistaminen onkin paitsi nautinnollista, nostalgista ja luksusta, myös tuskallista, vaikeaa ja joskus traumaattistakin¹⁴. Muistamisessa ovat vastakkain halu säilyttää ja tuhota, muistaa ja unohtaa. Todellisten konkreettisesti tapahtuneiden muistojen¹⁵ lisäksi muistoihin sisältyvät niin haaveet, pelot kuin turhaumatkin, samoin kuin muistot tuoksuista, äänistä, tunnelmista. Päiväkirjan pitämistä, muistelmien kirjoittamista ja muuta asioiden ylöskirjaamista ja siten muistin palasten ylöskirjoittamista onkin pidetty porttina minän sisimpään. Päiväkirjan pitäminen kertoo siten myös omanarvontunnosta: minun elämäni on muistiin merkitsemisen arvoinen¹⁶.

Kaikki kirjoittaminen on myös terapiaa ja lisää itsemymmärrystä. Usein kirjoitetaan tulevaisuutta varten, sille minälle, joka ehkä lukee päiväkirjaa vuosien kuluttua. Kontrolloimalla menneisyyttä myös nykyisyys ja tulevaisuus voidaan kokea hallittavampana. Järjestäminen luo turvallisuuden tunteen: kun tietää täsmälleen, mistä on tulossa, on ehkä helpompi edetä.¹⁷ Eeva Peltosen ja Katariina Eskolan mukaan kirjoittamisen on katsottu olevan pyrkimystä kompensoida modernisaation ja nopean teknologian kehityksen haittavaikutuksia, ennen muuta traditioiden ja yleensä kaiken pysyvän, kestävän ja aidon katoamista¹⁸.

Kai Vakkurin mukaan ihmisen olisi hyvä kirjoittaa eri ikäkausina elämäntarinansa¹⁹. On itselle ja muille mielenkiintoista nähdä ero eri vuosikymmeninä kirjoitettujen elämäntarinoiden välillä eri aikoina juuri siksi, että sama ihminen on kirjoittanut ne eri aikoina²⁰. Lapsuutta ajatellaan useasti ikävaiheena jolloin vasta valmistaudutaan johonkin kuten aikuisuuteen. Aikuisille lapsuus on taas sekä tuttua että vierasta. Monet tapahtumat

12. Mazzarella (1995), 9-10.

13. Makkonen (1993), 370.

14. Taylor 1997, 199.

15. Muiston käsite: muistiin, mieleen jäänyt elämys, muistikuva (suomen kielen perussanakirja 1992).

16. esim. Makkonen 1993, 374.

17. Koskijoki 1997, 278.

18. Eskola, Peltonen 1997, 8-9.

19. Vakkuri 2005, 64.

20. Vakkuri 2005, 64.

21. Pirjo Korhokangas kirjoittaa kirjassaan *Muistoista rakentuva lapsuus* (1996), että kehityspsykologisten tutkimusten mukaan lapsille ei ole tietoisena muisteluna ilmenevää omaelämäkerrallista muistia ennen n. 4 vuoden ikää. Muistin kehityksessä ikävaihe 3–5 näyttää olevan merkityksellinen sen vuoksi, että tapahtumia koskevat muistot alkavat tällöin tulla osaksi omaelämäkerrallista muistia. Omaelämäkerrallisen muistin alkamisen katsotaan liittyvän yleensä n. 5 vuoden iässä saavutettavaan valmiuteen ymmärtää ja käyttää keskeisimpiä äidinkielen rakenteita ja merkityksiä arkipäivän puhekielelle luonteenomaisella tavalla. s.33.

22. esim. Korhokangas 1996, 34-35; Sinnemäki 1997, 235.

23. Makkonen 2005, 85.

24. Granö 2000, 33.

25. Korhokangas 1996, 18.

26. Koskijoki 1997, 283.

27. Koskijoki 1997, 283.

28. Korhokangas 1996, 17.

29. Sinnemäki 1997, 248.

30. Vilkkö 1997, 93.

ja kokemukset unohtuvat²¹. Lapsuusmuistot muokkautuvat jatkuvasti uudelleen elämänsä aikana, joten voimme muistaa samatkin tapahtumat ja kokemukset eri ikäisinä eri tavoin. Aina kun muistamme, teemme jossain mielessä työtä ja muunnamme muistojamme. Niitä ei vain kutsuta kuvastosta ja ne eivät palaa varastoon muuttumattomina, kun niitä on käsitelty. Muistomme syntyvät uudelleen joka kerta kun muistamme ne²². Muistellessa siis rakennetaan sekä menneisyyttä että nykyisyyttä ja arvioidaan itseä niiden suhteen²³. Koska lapsuuskäsitystä rakennetaan osiltaan aina muisteluhetken perspektiivistä, muistellun ajan ja muisteluhetken yhteenkietoutumat voivat eri sukupolvilla muodostua hyvin erilaisiksi ja tuottaa osaltaan erilaista muisteltua lapsuutta. Päivi Granö kysyykin, voiko muistelumenetelmällä ymmärtää mitään muuta kuin muisteluhetkeä²⁴? Lapsuuden muistelussa onkin paljolti kyse omaehtoisen kokemustason ja historiallisen, menneen ajan tapahtumien ja käsitysten kohtaamisesta nykyhetkessä²⁵. Voidaankin puhua ”nykymenneisyydestä”, eli siitä miten menneisyys koetaan nykyisyydessä²⁶. Tämä nyky-menneisyys on jatkuvassa muutoksen tilassa. Menneisyyttä tulkitaan ja suhteutetaan uudelleen nykyhetken tarpeiden mukaan; mennyt on loputtomasti luomassa uudelleen jokaista nykyhetkeä²⁷. Individuaaliset muistomme kietoutuvatkin sosiaaliseen ja kulttuuriseen aikaan ja paikkaan²⁸.

Muistellessa siis valitaan mitä halutaan muistaa ja mikä joutaa unohtumaan. Muistia muokataan, ylläpidetään ja jotkut aiheet valikoituvat unohdettaviksi. Tätä tapahtuu myös suuremmissa yhteisöissä, kuin vain yksityisen perheen piirissä. Organisaatiot järjestöistä valtioihin järjestelivät menneisyyttään sitä silmälläpitäen mitä halutaan muistaa ja mikä joutaa unohtumaan.²⁹

Muistoissa korostuvat tunnepohjaiset ja yhteisestikin koetuista tapahtumista nimenomaan yksilöllistä elämystä koskevat piirteet. Muistot ovat muistin tuotteita tai sisältöjä ja elämänsä osia ja kuuluvat oleellisesti persoonallisuuteemme ja identiteettiimme. Kun yksilö pohtii elämäänsä ajatuksissaan tai niitä muille välittäen, on olennaisilta osin kyse elämän arvioimisesta, arvioinneista ja arvoista³⁰. Omaelämäkerrallisilla kertomuksilla voidaan hyvittää kuulijoita, lujittaa henkilökohtaisia suhteita tai ne voivat toimia moraalisisina ohjeina. Tärkein

funktio omaelämäkerrallisilla kertomuksilla on kuitenkin, että ne ovat keinoja minuuden määrittämiseksi³¹. Onkin mahdollista, että katselmat (kirjoitetut), olivat ne sitten omia henkilökohtaisia lapsuuden muistoja tai isän tai äidin kirjoittamia muistoja, osoittautuvat oman elämän mosaiikkipaloiksi, jotka sopivat yhteen, että kokonaisuus, kuvio lopulta kuitenkin tulee näkyviin³².

Nykyaikaisessa luku-, kirjoitus- ja valokuvaustaitoisessa yhteiskunnassa yksityinen ihminen saattaa jättää itsestään runsaastikin jälkiä muistissa kahlitsemattomina liikkuvien lisäksi. Näissäkin teoksissa edellinen sukupolvi kohdataan paitsi tarinoiden myös valokuvien, kirjeiden ja päiväkirjojen välityksellä. Tällaiset mahdollisuudet kohdata menneisyys – niin henkilökohtainen kuin yhteinenkin – kertovat osaltaan siitä ajan ja tilan uudelleenjärjestäytymisestä, jonka katsotaan leimaavan omaa aikaamme.³³ Muistelmien ja elämäkertojen merkityksenä onkin varmistaa menneisyyden välittyminen eteenpäin itselle tärkeäksi koetusta näkökulmasta³⁴.

31. Korhokangas 1996, 27.

32. Mazzarella 1995, 12.

33. Sinnemäki 1997, 249-250.

34. Latvala 2004.

2. Lapsuuskirja

2.1 Lapsuuskirja esineenä

Arki ei jätä itsestään selväpiirteisiä dokumentteja, vaan lipuu pois käsistämme – ainakin näennäisesti – tavoittamattomiin. Tavallisten ihmisten tavallinen arki, eli menneisyyden elämän ehdoton valtaosa, tuntuu katoavan. Jokainen meistä kantaa menneen arjen jälkiä mukanaan vaikeasti määriteltävänä, vaikeasti hahmotettavana muistojen, tapojen, kokemusten ja arvojen kasaumana. Mennyt arki onkin läsnä muistojemme lisäksi niissä tuotteissa, jotka ovat tuolta ajalta säilyneet.³⁵

35. *Syrjämaa 1999, 5.*

Materiaalin arvo on suhteellista. Mikään tavarassa sinänsä ei tee siitä universaalisti arvokasta tai arvotonta³⁶. Muistot tekevät esineestä tärkeän, jolloin puhutaan muistoesineestä. Lapsuudessa tehty käsityö tai muut sellaiset ovat ilmeisiä muistoesineitä, mutta myös sarjatuotetut esineet voivat toimia henkilökohtaisen tai kollektiivisen menneisyyden muistiinpalauttajana³⁷. Muistokirjan, kuten vauva- tai lapsuuskirjan arvo on myös nimenomaan sen muistoissa. Muistokirjassa on näkyvän kirjoitetun muistelun lisäksi myös näkymätön, impliittinen puoli, jonka voidaan myös sanoa olevan ladattu muistoilla. Muistokirjaan on jo esineenä kasaantunut muistoja, vaikkakaan niitä ei olisi kirjoitettu. Tämän huomaa hyvin siitä, että vaikka esimerkiksi vauvakirjaa ei olisikaan täytetty kannesta kanteen, vaan se olisikin jätetty melkein täyttämättä, toimii se silti vauva-ajan

36. *Koskijoki 1997, 270.*

37. *Koskijoki 1997, 277.*

muistojen mieleenpalauttajana. Mennyt kokemus säilyykin esineessä, kuten lapsuuskirjassa käsinkosketeltavana. Käsinkosketeltavuudessaan esineet ovatkin voimallisia muistutuksia elämyksistä. Esineisiin liitetyt muistot ja tunteet pitävät menneisyyden läsnäolevana nykyisyydessä³⁸.

38. *Koskijoki 1997, 277.*

2.2 Vauvakirjojen, ystäväkirjojen ja muistokirjojen sisältö yleensä

Pirjo Korkiakankaan mukaan muistokirjassa on mukana ikäänkuin kaksi elämäntarinaa. Toinen on ulkoinen elämäntarina, joka käsittelee ulkoisia tapahtumia, sattumuksia ja kokemuksia, ja joka monesti ilmaistaan muun muassa valokuvilla. Toinen taas on sisäinen elämäntarina, mikä on ne tapahtumat, jotka koemme sisimmässämme ja tämä tarina on usein kirjoitettua tarinaa.³⁹ Mielestäni muistokirjoja, kuten vauvakirjoja voidaan arvioida myös siten, että ulkoinen tarina on se tarina, jolle kirjailija tai kirjan tekijä on luonut raamit piirtämällä kuvat ja osoittamalla tilan kirjan omistajan kirjoituksille. Sisäinen elämäntarina taas on kirjan omistajan itse kirjoittama teksti ja hänen lisäämänsä kuvat, jotka tekevät kirjasta uuden ja omanlaisensa. Näin ollen kirjan täytyy toimia sekä juuri painettuna, ilman omistajan lisäämiä tekstejä että tekstien, joskus runsaidenkin kera. Monia

39. *Korkiakangas 1996, 27.*

vauvakirjoja ei mielestäni voikaan oikein arvioida ilman, että otetaan huomioon kirjan omistajan siihen lisäämät tekstit, sillä ilman niitä kirja on vain kuori tai tyhjä kansio, jossa tyhjät rivit suorastaan huutavat täyttöä.

Vauvakirjoista voisi Johanna Jokipaltiota lainaten sanoa: ”Elämän suuren ihmeen, syntymän äärellä on aikuisenkin jälleen lupa herättää lapsi itsessään ja matkustaa satujen luvattuun maahan. Myötäeläessään lapsensa kasvua nousevat aikuisellekin mieleen omat rakkaat sadut, satuhetket ja niiden tuoma ilo ja lämpö.⁴⁰” Vaikkakaan vauvakirjoissa ei ole kysymys saduista, on niiden olemus mielestäni jollain tapaa satumainen. Satumaisuuden tunne tulee kenties siitä, että muistokirjoihin, erityisesti vauvakirjoihin ja niiden kuvituksiin liittyy olennaisesti tietynlainen nostalgia. Tutta Palinin mukaan säätyläistön arjessa nostalginen asenne ilmeni esimerkiksi oman lapsuuden ihannoimisena⁴¹. Nykyajan vauvakirjojen sisällössä ja kuvituksissa tämä nostalginen oman lapsuuden ihannointi on myös mielestäni selkeästi näkyvissä. Nostalgialla tarkoitetaan nykyisin muistojen säilyttämistä surumielisyydellä, kaipauksella, eriasteisella mielihyvän ja menneisyyden nautiskelun tunteilla. Etymologisesti nostalgia-käsite palautuu nimenomaan kaihoon, koti-ikävään, kreikan sanoihin nostos ”ko-

40. Jokipaltio 1996, 7.

41. Palin 1997, 255.

tiinpaluu” ja algia ”tuskaisuus”⁴². Suomenkielessä nostalgia-sanan merkityksiksi määritellään ”koti-ikävä”, ”kaiho”, ”kaipuu”, ”menneen ikävöinti”, ”haikeus”⁴³. Korkiakankaan mukaan⁴⁴ nostalgia-sanan määrittelyssä näkyy nostalgisen muistelun tärkein ominaisuus: sen voimakas emotionaalinen latautuneisuus. Nostalgia on muistamisen sävyttäjää. Nostalgiseen muisteluun sisältyy kuitenkin aina myös unohtamista: koetun tapahtuman kehittyminen muistetuksi versioksi muistelun ja unohtamisen prosessin aikana.⁴⁵

Nostalgiset kehykset määrittelee yhteisö. Nostalgisen kaipauksen kohteet voivat olla kulttuurisesti ja sosiaalisesti opittuja, esimerkiksi oman perhe- ja sukuhistorian, valokuvien ja päiväkirjojen kautta. Myös oma ammattiryhmä, yhdistykset, kerhot ja yleensä keskustelu samanhenkisten kanssa ohjailee nostalgisia muistojamme. Etenkin lapsuusmuistoissa on usein tärkeänä juontena jokin kadotettu ja siksi kaivattu. Nostalgisesti säilytyneessä lapsuuden muistelussa ikäänkuin etsitään kadotettua paratiisia, jonne voitaisiin edes muistojen avulla hetkeksi palata. Toisaalta lapsuusmuistojen nostalgisuus voi olla sekoitus onnellisuuden, frustraatioiden ja toteutumattomien toiveiden tunteita.⁴⁶

42. esim. Korkiakangas 1996, 37;

Koukkunen 1990, 382.

43. Koukkunen 1990, 382.

44. Korkiakangas 1996, 37.

45. Korkiakangas 1996, 37.

46. Korkiakangas 1996, 38.

Ensimmäiset ikävuoteni, KB-tuote Oy, Helsinki; Vauvakirja, Disney, Winnie the Pooh; Elämän aamun auetessa. Nuorto, Olli & Nopsanen, Aarne (1943) Suomen Kirja, Helsinki; Lapselliset. Kirja vauvalle ja vanhemmille. Aarne, Mikko & Kankimäki, Mia & Pikkujämsä, Matti (2005) Otava, Helsinki.

47. Makkonen 2005, 85.

48. Makkonen 2005, 86.

49. Korkiakangas 1996, 38.

50. Korkiakangas 1996, 38.

Yksilö muovaa elämänsä aikana käsitystä itsestään järjestämällä ja jäsentämällä elämänkulkunsa tapahtumia⁴⁷. Muistokirjoissa muisto ja elämänkulku ”vangitaan” kirjoitetun tai puhutun kielen avulla ja sille annetaan muoto⁴⁸. Muistelukirjoissa, kuten muistellessa yleensäkin, kertomusta rakennetaan siis muisteluhetken perspektiivistä. Näin ollen myös lapsuusmuistot muokkautuvat. Muistellessa kuitenkin luodaan jotakin pysyvää jota voidaan kaivata. Muistelun nostalgisuus ei olekaan vain sitä, että palautetaan mieleen onnellisia tai katkeransuloisia muistoja, vaan tällaisia tunteita nimenomaan synnytetään muistellessa⁴⁹. Korkiakangas mukaan jonkin jo fyysisesti kadonneen muistelussa ei olekaan kysymys pelkästään nostalgiaa vaan jopa eräänlaisesta siirtymäriitistä: Raja nykyisyyden ja menneisyyden välillä pyyhkiytyy pois ja muistelijä on itse sisällä menneessä, historiassa, sen kokojana ja kohteena⁵⁰.

Vauva- ja yleensäkin muistokirjoihin valikoidaan mitkä muistot kirjataan ylös ja mitkä ei. Painetut kirjat jo sinällään vievät muistojen kirjaamista johonkin tiettyyn suuntaan, koska kirjoissa on usein tilaa kirjoittaa vain kirjailijan valitsemille muistoille. Valokuva-albumeihin

valikoituvat kuvat ja tarinat enemmänkin ihmisestä itsestään käsin, mutta silti ihmisillä näyttää olevan hyvinkin samanlaisia valokuvamuistoja albumeissaan, joihin tallennetaan aina tietyt tapahtumat perheestä riippumatta. Kuten Tutta Palin toteaa⁵¹: ”vaikka luotamme passi- tai merkkipäiväkuviemme todistavan yksilöllisen ainutkertaisuudemme, niiden tyyppimäisyys tuntuu usein suorastaan agressiiviselta. Vaikutelma on voimakas vuosien tai vuosikymmenien takaisia kuvia katsottaessa. Samalla tavalla monet kaikkein intiimeimmistä muistoistamme tuntuvat samanaikaisesti sekä voimakkaan henkilökohtaisilta että äärimmäisen tyyppillisiltä.” Mielestäni samaa voidaan sanoa vauvakirjoista, nimenomaan täytetyistä versioista. Tämä panee pohtimaan kenen muistoja itse asiassa muistelemme⁵². Voidaankin sanoa, että niin ainutkertaisia kuin muistokirjamerkinnot ovatkin, ovat ne salaisuuksineen ja vaikeutensa puolesta yleisempää sosiaalista ja kollektiivista muistia ja merkityksenmuodostusta⁵³. Kirjoittaja ja lukijat käyttävät kulttuurinsa koodeja luodessaan ja uudelleenluodessaan tekstejä ja näin yksityisimmätkin tekstit on mahdollista ymmärtää⁵⁴.

51. Palin 1997, 256.

52. Palin 1997, 256.

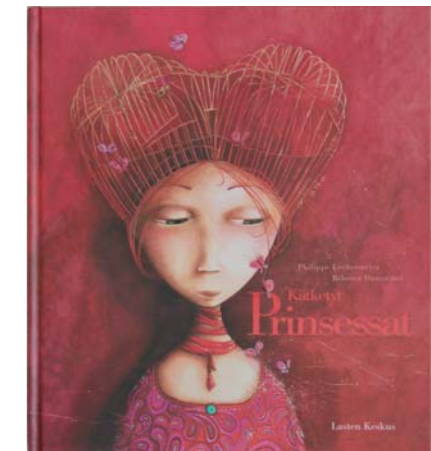
53. Eskola 1997, 81.

54. Eskola 1997, 81.

Hääjuhla. Parhaat neuvot ja kauneimmat muistot. Ash, Caroline / Karvonen, Minna (1996) Helsinki Media, Helsinki; Ensimmäiset vuoteni. Lapsuusmuistoja. Geddes, Anne (2001) Lasten Keskus, Helsinki; Kaikki Salaisuuteni. Saunders, Katie & Butterfield, Moira (2006) Parragon Books Ltd; Arvaa millainen olin kun olin pieni. Jeram, Anita (1998) WSOY, Helsinki

3. Lapsuuskirja ”Prinsessan tarina”

3.1 Tämän lapsuuskirjan teema

Kuten jo johdannossa totesin, lähti tämän muistokirjan ajatus prinsessateemasta. Kirja on tarkoitettu 3–11 vuotiaille tytöille⁵⁵, jotka elävät tuossa vaiheessa ehkä elämänsä suurinta prinsessakauttaan sekä heidän äideilleen, joten siksikin prinsessuus oli mukana ajatuksena alusta asti. Prinsessuuden idea oli tosin välillä hukassa, mutta halusin prinsessuuden kuvituksiin jotenkin mukaan, kuitenkin välttämättä tyypillistä vaaleanpunaista prinsessameininkiä, koska halusin prinsessa-ajatuksen olevan jotain enemmän kuin vain vaaleanpunaiset röyhelöt. Ajatuksenani oli esittää prinsessa aktiivisena toimijana, tavallaan aivan tavallisena tyttönä, joka kuitenkin on prinsessa. Mutta miten tämä ajatus saataisiin visuaaliseen muotoon paperille, olikin jo vaikeampi kysymys.

Aluksi aloin pohtia sitä mitä on prinsessamaisuus. Millainen on prinsessa ja millainen prinsessa saa olla? Saduissa satuprinsessa kuvitellaan täydelliseksi: prinsessa on kaunis, jalo, hyvä, lempeä, iloinen, solakka, kiharatukkainen tyttölapsi⁵⁶. Satukirjan kuvittaja näyttää, että prinsessa jopa nukkuu kruunu päässä ja kulkee aamusta iltaan röyhelömekossa⁵⁷. Saduissa prinsessa on usein sadun päähenkilö, mutta yhtä usein vain pelkkä tavoittelamisen kohde: kunnostautuminenkin tarkoittaa useimmiten, että hän nöyrtyy, jättää aikaisemman ylimeriisyytensä tai laiskuutensa, jonka jälkeen hän onkin valmis ikuisesti

onnelliseen avioliittoon prinssin kanssa⁵⁸. Satuprinsessa asuu satumaassa – unelmien maassa. Siellä paistaa aina aurinko ja paha saa palkkansa ja hyvä voittaa, prinssi ja prinsessa saavat toisensa ja elävät elämänsä onnellisina loppuun saakka. Saduissa myös äkäpussit kesytetään ja satuprinsessojen opetuksista otetaan oppia: ”ole nuori, ole kaunis. Hymyile ja ole iloinen. Tottele vanhempiasi ja usko mitä äitisi ja varsinkin isäsi sanoo, älä vaivaa päätäsi liian vaikeilla asioilla: prinssit ja kuninkaat kyllä hoitelevat maailman menon. Jos erehdyt olemaan teräväkielinen ja suulas, opettele vaikenemaan. Jos olet totinen ja niukkasanainen, opi hymyilemään ja seurustelemaan. Ja jos joskus vahingossa haksahdat tottelemattomuuteen, kadu sitä nopeasti ja tee parannus. Muista, että kaikista näitä ohjeita noudattaneista satuprinsessoista on tullut rikkaita ja loppuiäkseen onnellisia”⁵⁹.

Itsellenikin satukirjan edustama perinteinen prinsessatyypin oli se ehkä ensin mieleen tuleva. Koska prinsessateema on niin suosittu pienten tyttöjen keskuudessa, halusin yrittää ajatella prinsessaa myös toisin. Ja onhan lasten kirjallisuudessa näin aikaisemminkin tehty⁶⁰. Ensimmäisten pohdintojeni tuloksena minulla oli seuraavanlainen, jokseenkin perinteinen lista: vaaleanpunaisuus, kristallit, koukerot, prinsessat vastaan prinssit, ehdottomuus, minä ite, maailman napa, kaikenlaisuus/moninaisuus, kohdella kuten prinsessaa, hyvän ja pahan taistelu, prinsessa voittaa aina, asenne, prinsessa pärjää,

55. Tyttö on myönteinen sana. Se tuo mieleen kuvia nuoruudesta, viehkeydestä ja viattomuudesta. Ehkä juuri siksi tytöksi voidaan ja halutaan nimittää hyvin eri-ikäisiä naisia. Kapeimmillaan tyttöikä si-joittuu 7 ja 13 vuoden välille, vähän laajempaan käsitteenä se tarkoittaa ”naispuolista henkilöä, joka ei vielä ole saavuttanut sukukypsyyttä”. Osa tyttöydestä kuuluu siis lapsuuteen, osa aikuisuuteen. Aromaa 1990, 91.

56. Utrio, Helakisa, Kota 1991, 44.

57. Utrio, Helakisa, Kota 1991, 44.

60. Pari esimerkkiä erilaisista prinsessoista Eläköön prinsessa Hoksnoikka. Cole, Babetta (2005) Kustannus-Mäkelä, Karkkila; Kätkeyt Prinsessat. Lechermeier, Philippe & Dautremer, Rebecca (2007) Lasten Keskus, Helsinki

58. Utrio, Helakisa, Kota 1991, 44.

59. Utrio, Helakisa, Kota 1991, 109.

prinsessa tarvitsee kuningasta ja kuningatarta, jotta prinsessasta tulisi joskus kuningatar. Tätä suhteellisen perinteistä listaa halusin ryhtyä pohtimaan ja miettimään olisiko siinä ainesta johonkin uuteen, raikkaaseen näkökulmaan. Pohdin, että useimmat tytöt kuitenkin kaiketi haluaisivat olla prinsessana edes pikku hetken, ainakin jossain elämänsä vaiheessa. Kaikilla on myös siihen oikeus, olla äidin tai isän, mummin tai kummin oma pikku prinsessa. Kuitenkaan nykyajan prinsessat eivät allekirjoita satuprinsessojen oppeja. ”Kulta, valta ja jalokivet eivät enää ole tärkeitä näiden kapinallisten kuninkaan-tyttärien mielestä, vaan he haluavat olla itsenäisiä ja he haluavat rakastaa vain itse valitsemaansa prinssiä. Nykyajan kuninkaalliset vanhemmat joutuvat enimmäkseen häpeämään tällaisia oikuttelevia tyttäriään – mutta kaikki nykyprinsessat saavat tahtonsa läpi tavalla tai toisella. He pääsevät kukin omaan vapauteensa.”⁶¹ Tästä Suuren Prinsessakirjan yhdestä määritelmästä kiteytyikin myös oma ajatukseni oman prinsessakirjani prinsessasta.

61. *Utrio, Helakisa, Kota 1991, 131.*

Kirjassa halusin tuoda esille enemmän asioita, jotka eivät ole niinkään niitä elämän käännekohtia tai huipuja, vaan sitä tavallista arkista elämää, joka monesti jää vain muistin varaan, kun sitä ei ole kirjoitettu ylös sillä hetkellä kun se tapahtuu. Samalla halusin, että kirja ei ole vain äitien ja isien täytettävä kirja, vaan että kirjassa tulisi esiin myös lapsen sen hetkinen näkemys ja kokemus nimenomaan lapsen omin sanoin. Tämä ennen kaikkea siksi, koska muistot muokkautuvat koko elämän ajan, niin lapsella olisi käytössään jokin alkupe-
räinen, itse kirjoitettu dokumentti omasta ajattelustaan ja näkemyskannastaan. Koska monissa vauvakirjoissa kirjoittajan ääni on ikäänkuin vanhemmalla, usein äidillä, halusin tähän kirjaan mukaan myös lapsen äänen ja hänen sen hetkiset tunnelmansa. Siksi halusin myös kirjan visuaalisen puolen tukevan sekä äitien että tyttärien näkemystä prinsessasta.

3.2 Kirjan formaatti

Kuten aikaisemmin totesin, monet muistokirjat, erityisesti vauvakirjat, ovat kirjoja, joissa on ikäänkuin kysymys ja sille jätetty tyhjä tai viivoitettu vastaustila. Tällaista tyyliä halusin välttää ja yrittää tehdä kirjasta enemmän tyhjänäkin valmiin näköisen kokonaisuuden, joten tämä ajatus vaikutti myös formaatin valinnassa.

Muistokirjaan lisätään useasti muutakin materiaalia kuin vain kirjoitettua tekstiä, kuten erilaisia lippuja ja lappuja, kuvia ja lehtileikkeitä. Siksi muistokirjan täytyy mielestäni olla muistojen keruuta helpottava ja muistoja monipuolistava, ja erilaisten muistoesineiden keräily ja liittäminen kirjaan tulisi olla helppoa. Kirjan tulisi toimia myös näiden muistolisäysten jälkeen, muun muassa siten, että sivut ovat edelleen helposti aukeavat, eikä kirja ala heti pursuta liitoksistaan, vaan erilainen liitännäismateriaali sulautuu hyvin kirjaan ja rikastuttaa sitä.

Kirjan rakenteeksi ajattelin ensin tavallista liima- tai lankasidottua kirjaa, mutta hyvin pian ajatuksiin tuli mukaan kirjan rakenteen merkitys muistojen ylöskirjoittamisessa ja muistojen keräilyssä. Kuinka kirja aktivoisi ja innostaisi jo formaatiltaan, ja kuinka kirja olisi mielenkiintoinen niin visuaalisesti kuin kirjoittamisen/muistelun välineenä. Se ei ollut kaikkein yksinkertaisin juttu. Halusin ajatella omasta mielestäni toimivinta ratkaisua juuri tähän tarkoitukseen aluksi kustannuksia miettimättä, mutta kuitenkin siten että suunnitelmat olisivat toteuttamiskelpoisia.

Kävin läpi pohdintojani täyttämättömistä ja jo täytetyistä vauvakirjoista, millaisia ne ovat ja millaisia ne voisivat olla⁶². Ihmisillä on hyvin erilaisia tapoja täyttää muistokirjaansa. Jotkut ainoastaan kirjoittavat vastauksen tyhjään tilaan, toiset kirjoittavat kirjan täyteen marginaaleja myöten, jotkut liimaavat mukaan valokuvia, hiustupsuja, neuvolakortteja, reseptilappusia, villasukanpaloja, mitä milloinkin. Omasta mielestäni kaikkein ihaninta on lukea myöhemmin kirjaa jossa on villasukanpaloja ja kaikkea maan ja taivaan väliltä, koska juuri

62. katso kappale ”Vauvakirjojen, ystäväkirjojen ja muistokirjojen sisältö yleensä”, 15-19.

nuo pienet muistotavarat tuovat muistoja toisella tavalla visuaalisesti esiin kuin pelkkä kirjoitettu teksti. Päivi Granö toteaaakin Sutherlandia lainaten, että muistikuvien herättäminen eri aistien avulla tuottaa aineistoa, jota ei ehkä muuten kerrottaisi⁶³. Mutta en kuitenkaan halunnut alkaa tehdä kirjaa, jossa olisi ollut tietty tila kullekin lappuselle ja joka ikäänkuin pakottaisi keräämään kaikenlaista muistotavaraa, vaan halusin enemmänkin antaa tilan kirjan omistajalle. Hän voisi päättää laittaako kirjaansa lappusia ollenkaan, vai pitäytykö vain kirjoitetussa tekstissä. Halusin kuitenkin, että kirja toimii, oli omistajan täyttötyyli mikä tahansa.

Pohdin myös oliko kirjan formaatin kannalta oleellista täyttääkö kirjaa äiti vai lapsi, ja onko kirja suunnattu enemmän lapsille vai heidän äideilleen. Koska kirja on tarkoitettu tyttöikäisille 3–11-vuotiaille ja heidän vanhemmilleen tai muille läheisille, niin ainakin ikähaarukan nuoremmassa osassa on vanhempi kirjoittajana jo ihan käytännön syistä. Mutta yli 7-vuotias osaa jo itse ilmaista itseään kirjallisestikin, jolloin vanhemman ja lapsen roolit kirjan täyttäjänä voivat kääntyä toisin päin. Siksi halusin, että kirjaan tulee myös lapsen itsensä täytettäviä osioita. En halunnut jakaa vanhemman ja lapsen roolia selkeästi, vaan ennemminkin antaa mahdollisuuden sekä äidille että lapselle täyttää kirjaa joko yhdessä tai erikseen. Parhaimmillaan, muistojen kannalta⁶⁴, olisi, jos kirjaa täytettäisiin lapsen kanssa yhdessä, mutta en

64. Omaelämäkerrallinen muisti alkaa kehittyä jo varhain, noin viisivuotiaana kuten aikaisemmin totesin sivun 12 viitteessä, lapsen ja vanhempien vuoro-vaikutuksessa. Aikuinen rakentaa lapselle sekä tietoisesti että tiedostamatta suhdetta kulttuuriseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Samalla lapsi rakentaa identiteettiään, luo menneisyydestään loogisen tarinan, johon liittyy uudet kokemukset. Henkilökohtaiset tarinat ovat myös ensimmäisiä tarinoita, joihin lapset itse osallistuvat kertojina. Päivi Granö huomauttaa, että muistaminen ulottuu itse asiassa menneisyyteen, jota ei ole edes elänyt itse. Ei vain oman suvun tarinat, vaan koko kulttuurin jatkumo, jonka saamme kielen rakenteiden ja ilmaisujen välityksellä muodostuu osaksi muistamalla tuotettua identiteettiämme. Myös valokuva-albumin kokoaja tekee historiasta oman versionsa suorittamalla valintoja. Valokuva tekee tarinan, kuvaa vain kauniit lomapäivät, lastenjuhlien vain iloiset ilmeet, kokoaa kuvaan perheen, joka ei muuten kokoonnu. Voisi sanoa jopa, että valokuvaaja, lapsikuvien kohdalla usein isä tai äiti, on pakottanut lapselle tietyn lapsuuden. (Granö 2000, 45-48.) Näin ollen voidaankin sanoa, että yhden ihmisen täyttämä kirja on yhden ihmisen versio historiasta, kun taas mikäli mukaan otetaan toinen, kuten tässä tapauksessa lapsi, valintoja suoritetaan kahden ihmisen näkökulmasta ja kirjoitettu historia on silloin taas hieman erilainen ja ehkä monipuolisempikin.

halunnut, että kirja alleviivaisi tätä, vaan että kirja voisi olla kokonaankin vain jomman kumman täyttämä.

Muistojen keruuta varten kirjaan piti siis saada jokin hyvä tila. Koska muistoesineet voivat olla hyvinkin eri muotoisia ja kokoisia, totesin, että jokin taskumainen tai pussimainen ratkaisu olisi paras vaihtoehto. En kuitenkaan halunnut näitä taskusivujakaan kirjaan vain taskujen vuoksi, vaan niiden piti sopia ja sulautua kokonaisuuteen siten, että kokonaisuus näyttäisi edelleen tyylikkäältä kirjalta, ei niinkään taskusivujen kokoelmalta.

Koska halusin kirjan toimivan myös kuvallisesti kuvakirjana ja ilman siihen myöhemmin kirjoitettavaa tekstiä, osoittautui tämä myös ongelmaksi, sillä kirjoitettava teksti vie tilaa, ja sille on jätettävä tilaa myös taitossa. Ja koska vierastin selkeästi kirjoitukselle jätettyjä tyhjiä aukkoja vailla kirjoitusta, oli minulla edessäni tilaongelma. Tähän tilaongelmaan keksin ratkaisuksi kuultopaperin käytön. Tämän paperin käytöllä oli kuitenkin omat ongelmansa: kuinka saada kuultopaperi sopimaan kokonaisuuteen siten, että ei tule tunnetta, että ”kuultopaperikin on sitten pitänyt saada mukaan”. Sen ongelman ratkaisin kuvituksen yhteydessä liittämällä kuultosivut kuvituksen avulla kokonaisuudeksi muiden sivujen kanssa.

Muistojen liittämisen helpottamiseksi tehdyt taskusivut ja kuultopaperit johtivat taas siihen, että liimasidottu kirja jäi lopullisesti pois ajatuksista ja nosti kierresidontan parhaaksi sidontamahdollisuudeksi. Samalla kun se antaisi mahdollisuuden leikitellä erilaisilla sivuilla välttämättä sivujaosta, toimisi se muistoista yhä paksuuntuvan muistikirjan koossapitäjänä siten, ettei kirja alkaisi heti pursuta liitoksistaan, vaan kierresidonta antaisi sille liikkumavaraa myös paksuussuunnassa.

Kirjan formaatti täsmentyi koko kirjan tekemisprosessin ajan. Alun periaatepäätösten tekemisen jälkeen kuvitus ja formaatti kulkivat käsi kädessä siten, että kummatkin tukivat ja muovasivat toisiaan. Lisäksi pohdin kokoajan työn kuluessa toteutuvatko toteuttamiskelpoisuuden ehdot eli voiko kyseisiä suunnitelmia toteuttaa muutenkin kuin vain yksittäiskappaleena vai onko lopputulos huiman kallis. Pidin mielessäni myös nämä pohdinnat, mutta halusin ensin kokeilla mitä tulee, jos saa tehdä juuri sellaisen kuin itse haluaa, miettimättä koko ajan kustannuksia.

3.3 Kirjan kuvitus

3.3.1 Alkutilanne

Tätä prinsessakirjaa tehdessäni olisin voinut valita tyyliksi ihailemani japanilaistyyppisen tiukan minimalismin tai retrotyyppisen räiskyvän värikkään kuvitustyylin tai minkä tahansa lukemattomista tavoista tehdä kuvitusta. Miksi siis päädyin tähän versioon?

Kuvittamisesta minulla on hyvin vähän kokemusta, joten oman tyylin etsiminen tuntui aluksi todella työtä. Oman, tähän kirjaan halutun tyylin löytyminen alkoi hienosti; olin koulun kuvituskurssilla tehnyt ”Hilman elämää”-kirjan⁶⁵, jonka tyyliä halusin jatkaa ja kehittää. Mutta mihin suuntaan, siinäpä vasta kysymys. Selailin kuvia niin internetistä, naistenlehdistä kuin taidekirjoistakin ja keräsin minua puhuttelevia kuvia välittämättä mitä tyyliä ne olivat. Tein myös kollaaseja päästäkseni ideoiden, tyylien ja värien lähteille.⁶⁶

Pohdin kirjan kuvallista rakennetta aukeamittain eri aiheiden pohjalta ja tein ensimmäisen alustavan version, minivihon⁶⁷, jossa olivat jo aiheet ja niiden keskinäinen järjestys kutakuinkin kohdillaan. Halusin kirjan toimivan selatessa, joten aiheiden järjestyksellä oli myös tärkeä rooli. Alun aiheiden pohdinnassa minulla oli myös paljon apua ystävistäni, tuotesuunnittelija Minni Vierolasta, jonka kanssa mietiskelimme yhdessä aukeamien aiheita ja sisältöjä. Myöhemmin käytin myös hänen tyttärestään otettuja valokuvia joidenkin piirrosteni pohjana ja lisäksi Minni antoi käyttöni ottamansa pionikuvat, joista tulikin myöhemmin koko kirjan innoittajakuvat. Huomasin myös olevani ”kirjoittajaleiskaaja” eli monet ideat kirjoitin ylös ennemminkin kuin piirsin, mikä johtuu kenties juuri vähäisestä piirtämisestäni. Mietin myös asioita päässäni paljon ennenkuin ”tulostin” ne paperille.

Työprosessin alkuvaiheessa minun piti siis päättää kuvitukseni elementit ja tyyli, josta lähtisin liikkeelle, oli lopputulos sitten mitä tahansa. Jo työn alkuvaiheessa halusin kuvitukseni elementeiksi lyijykynällä piirretyt tyttöhahmot, joita olin tehnyt jo ”Hilman elämää”-kirjassa ja joita halusin siis viedä eteenpäin. Niiden työtapana, lyijykynäpiirros, tuntui myös omimmalta ja läheisimmältä työtavalta. Lisäksi halusin käyttää valokuvaa, en niinkään kokonaisuina kuvana vaan paloina oman piirustukseni joukossa. Halusin kokeilla valokuvan yhdistä-

mistä piirrosjälkeeni niin taustoissa kuin esittävän kuvan osanakin. Olin aiemmin tehnyt eräällä grafiikkakurssilla carborundum-grafiikkavedoksia⁶⁸, joissa oli mukavia pintoja ja näitä pintoja halusin myös kokeilla kuvitukseni osana. Myös koneella piirretyt viivapiirroukset tuntuivat omilta, joten halusin siten käyttää myös niitä⁶⁹.

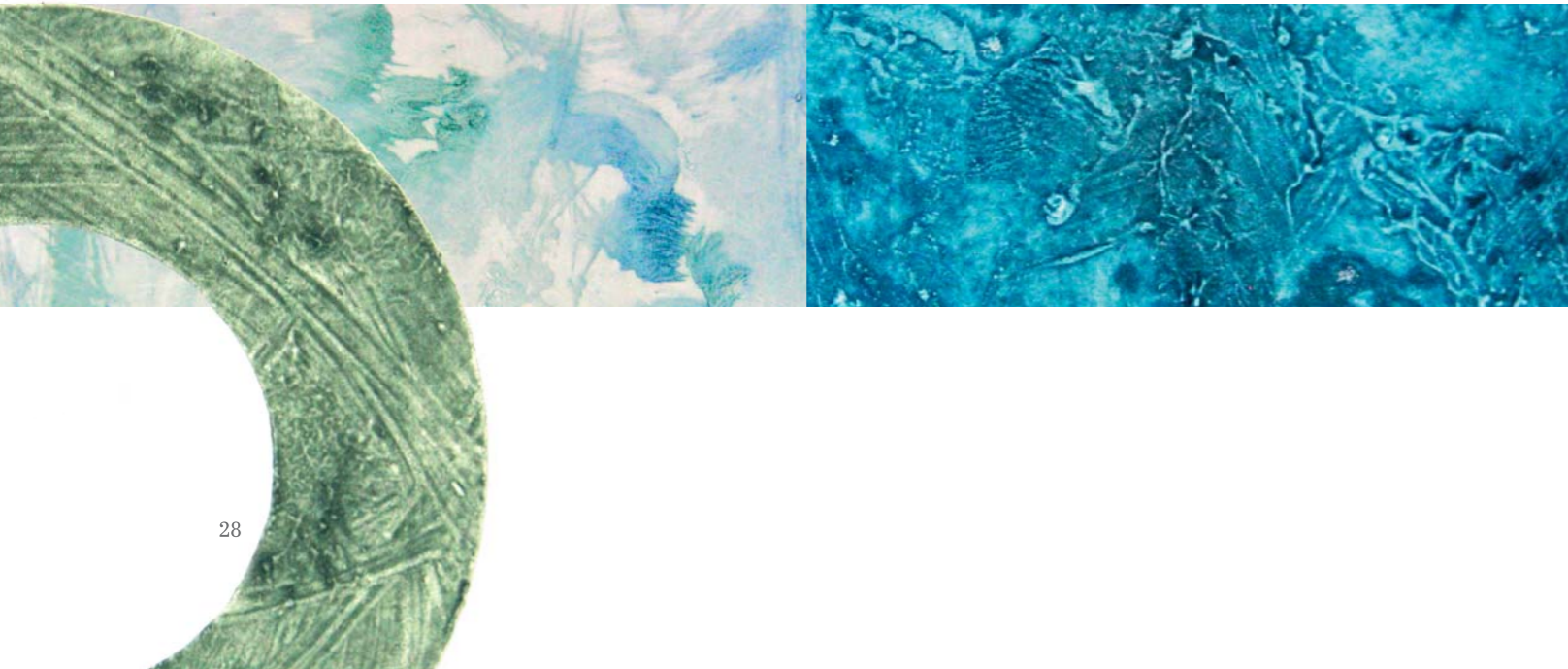
Jo kirjan formaatin valinnan yhteydessä olin pohtinut kuinka kuvitus saadaan toimimaan täytettävyyden kanssa niin, että kirja toimii sekä täytettynä että tyhjänä. Tämä ajatus oli yksi pääajatuksistani alkaessani pohtia kirjan kuvitusta. Monet vauvakirjat ovat kuin vihkoja tai puolivalmiita kirjoja ilman täytettyä tekstiä, joten tätä tunnelmaa halusin yrittää välttää ja saada kirjan tuntuun valmiilta myös ilman tekstejä. Tämä siksi, että useasti alkuinnostuksen jälkeen kirjan täyttäminen jää vähemmälle, ja loppujen lopuksi kirja on surullinen muistutus keskenjääneestä työstä. Ajatukseni oli, että jos kirja on suunniteltu toimimaan myös ilman siihen kirjoitettavaa tekstiä, voisi se toimia myös ikäänkuin kuvakirjana, jolloin kirjan vähemmälle jäänyt täyttäminen ei niin häiritsisi. Koska kyseessä on kuitenkin täytettävä kirja johon tekstejä kirjoitetaan itse, halusin, että nämä itsekirjoitetut tekstit sopisivat myös kokonaisuuteen siten, että ne tuntuisivat suorastaan sulautuvan kuvaan. Halusin, että kuva ja teksti olisivat yhtenäiset, muodostaisivat kuvan ja kuvituksen itsessään, eivätkä olisi selkeästi erilliset kuva ja teksti. Halusin kirjasta myös viivattoman, eli että siinä ei olisi vauvakirjoille tyyppisiä valmiita viivoja kirjoitettavalle tekstille. Viivattomuus

antaa mielestäni enemmän tilaa kirjoittaa, piirtää, koristella omaperäisesti ja luovasti ja kirjaan jää runsaammin tilaa kuvien liimaamiseen ynnä muun muistoesineistön liittämiseen. Tässä ajatusmallissa oli myös ongelma: kun halusin kuvien toimivan yksinään, niin miten paljon pitäisi olla tyhjää tilaa kirjoitus-, koristelu- ynnä muille toimintoille niin, että tila toimisi kuitenkin nimenomaan kuvituksen osana eikä pelkästään tyhjänä tilana? Ja kuinka paljon pitää lukijaa ohjastaa tyyliin ”kirjoita tähän”? Riittääkö jokin pieni käyttöohje kirjan alussa, vai pitääkö kunkin tilan kohdalla olla kehoitus tyyliin ”kuva tähän”? Tämä viimeksimainittu tapa on yleinen täytettävissä kirjoissa, mutta pohdin voiko asian tehdä toisinkin niin, että ihmiset kuitenkin tajuaavat, että kyseessä on nimenomaan täytettävä kirja.

Koska kyseessä oli nimenomaan prinsessakirja, mietin myös millainen prinsessa on, millainen on minun näkemykseni prinsessasta. En halunnut että prinsessani on disneymäinen vaaleanpunainen röyhelöprinsessa, vaan jotain muuta, mutta mitä? Halusin nähdä jokaisessa työssä prinsessan. Jokainen tyttö -käsité on aikamoisen laaja ja siihen mahtuu jos jonkinmoista prinsessaa, joten joitain yleistyksiä oli tehtävä. Itse ajattelin prinsessani olevan herkkä, kuulas, jämäkkä, tahtotyyppi, oman arvonsa tunteva neiti, omanlaisensa tapaus. Oman prinsessani kuvallisiksi elementeiksi mietin ilmavuutta, seesteisyyttä, keveyttä, läpinäkyvyyttä, harmoniaa, utuisuutta, kiiltoja, ja jotta ei menisi liian hempeäksi, niin jotain kontrastia rikkomaan kokonaisuutta.

Näistä elementeistä aloin kasata omaa prinsessatyyliäni tähän kirjaan.

68.

28

69.

3.3.2 Prosessitekeminen

Kuvituksen teemat lähtivät ideasta, mitä asioita 3–11 vuotiaan tytön elämästään hän kenties haluaa itse myöhemmin lukea. Tutkin vauva- ja ystävänkirjoja ja yritin pohtia jotain muita näkökulmia muistiinkirjoittamisen maailmaan, kuin mitä nämä kirjat jo valmiiksi tarjoavat. Halusin, että tytöt kirjoittavat elämästään ylös kenties sellaisia asioita mitä muuten ei tulisi ehkä kirjoitettua, tavallisia päivien hetkiä ja uusia näkökulmia niihin⁷⁰. Niitä olikin yllättävän vaikea keksiä, koska ensimmäisinä mieleen tulivat juuri ystävänkirjojen tutut lempiväri- ja mieliruoka-asiat. Näistä teemoista kokosin isompia kokonaisuuksia, jotta sain jokaiselle aukeamalle yhden aiheen, jonka kuvittaisin.

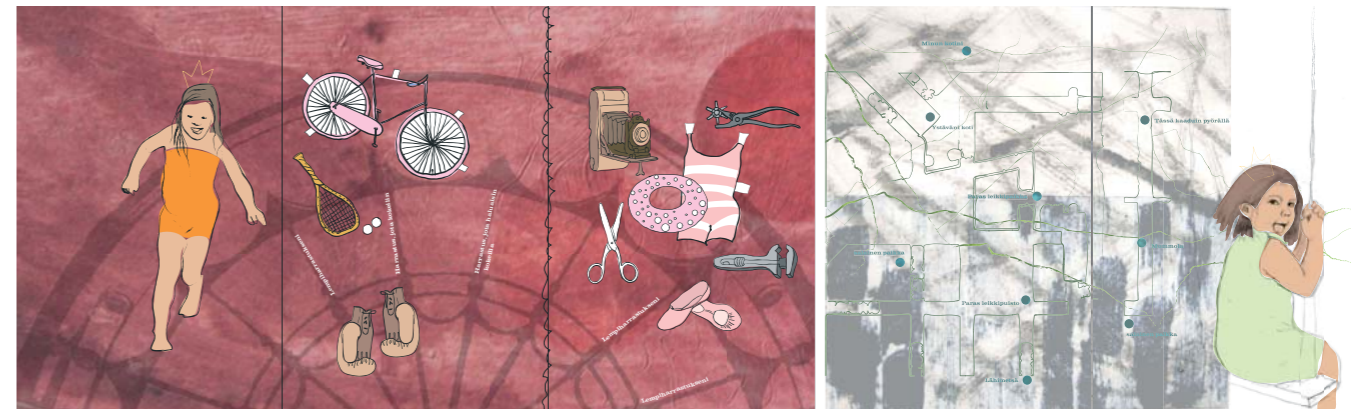
Kuvittaminen oli minulle todellista prosessi-piirtämistä, koska omaa vakiintunutta tyyliä ei vielä ollut. Työstin mahdollisimman montaa kuvaa yhtäaikaan, jotta saisin aikaiseksi selkeän kokonaisuuden, ja jotta jokin ei näyttäisi alussa tehdyltä ja toinen uusimmalta tuotokselta. Prosessi-piirtäminen ei kuitenkaan sujunut suora- viivaisen hienosti, vaan kokemuksen puuteesta ja tyylin valinnan vaikeudesta johtuen kuvitustyylillä lähti välillä omille teilleen ja väärään suuntaan. Esimerkiksi yhdessä vaiheessa carborundum-grafiikanvedoksista alkunsa saaneet taustat ottivatkin ylivallan ja piirroksiset alkoivat olla yhtä huovutetulta näyttävää taustaa, jolloin prosessi meni enemmänkin poispäin alkuperäisestä herkästä ja raikkaasta ideasta⁷¹. Miksi sitten kuvitus alkoi mennä

huovutettuun ja murrettuun skaalaan, vaikka alkuperäinen idea oli raikas ja herkkä? Mielestäni yksi syy siihen oli se, etten uskaltanut uskoa tarpeeksi alkuperäisen idean ja alkuperäiseen prinsessan määritelmäni voimaan. Minulla oli alitajuinen pelko, että tulee liian ihanaa! Toisaalta, vaikka olen pitänyt osittain myös ”ihana-tyylisistä”⁷², olen ollut sille samalla allerginen ja halunnut eroon kaikesta hempeästä. Prinsessatyylillä käsitetään usein yli-ihanaksi hörhelöksi ja siitä halusin nyt poiketa. Oma alkuperäinen prinsessa-ajatukseni seesteisyyksineen, keveyksineen ja harmonioineen oli kuitenkin lähellä perinteistä vaaleanpunaista prinsessa-ajatusta, vaikka kuinka yritin väittää itselleni muuta. Siksi minun piti ensin tehdä liian suuri korjausliike toiseen äärilaitaan, jolloin tuloksena ei ollutkaan uusi prinsessa-ajatus vaan tunkkaisuus. Yli-ihanan vastakohtaksi kehittelemäni ajatus, joka näytti ainoastaan tunkkaiselta, ei tuntunutkaan hyvältä vaihtoehdolta. Aloin miettiä prinsessan ole- musta uudelleen: Onko prinsessa tunkkainen, onko hyvä prinsessa tunkkainen? Mietin voiko prinsessa olla ihana ja silti jotain muuta kuin tavisprinsessat tai äärilaitaprin- serrat? Onko huonoa olla tavisprinsessa? Mikä on prin- sessoruuden ydin? Tulin tulokseen, että elämä saa olla iha- naa ja varsinkin prinsessan elämä. Huovutettu, murrettu väriskaala voi kenties olla jotain muuta kuin prinsessat yleensä, mutta se ei kuitenkaan loppujen lopuksi vasta- nut sitä mitä *minä* halusin prinsessan olevan. Minuun vaikuttivat myös luottokriitikoni eli veljeni sanat: älä pelkää, että tulee liian ihanaa! Tämä sinällään hassun

72. ihana-tyylillä tarkoitan tässä kaikkea ylimakeaa vaaleanpunaista ja hempeää hörhelöä.

70. vertaa sivu 14 ja Syrjämaa 1999, 5.

71.

kuuloinen lausahdus vapautti minut ajattelemaan, että prinsessuus, vaikka olisikin erilaista kuin aivan perinteisimmät vaaleanpunaiset hörhelöt, voi ja pitääkin silti olla ihanaa, koukeroa, kukkaa ja raikkautta, mutta niitä voi yrittää ajatella toisin. Helpommin tosin sanottu kuin tehty, mutta ”prinsessan elämä on ihanaa” -ajatus mielesäni ryhdyin ajattelemaan aukeamia uudelleen.

Prosessipiirtämistäni ja kuvituksen yhtenäisyyden hakemista hankaloittivat lisäksi kokoajan mieleen tulevat lausahdukset ”tämäkin olisi mukava juttu” ja ”tätäkin voisi kokeilla”, joten pian kokoelma piirroksia alkoi näyttää kokoelmalta kymmenistä tyyleistä ja ideoista, käsityöläistyyleistä sarjakuvaan ja kaikkea siltä väliltä. Kuvittamisprosessissani unohtui suunnittelu välillä kokonaan. Tästä sainkin taas luottokriitikoltani kritiikkiä: olet suunnittelija – tee sitä. Aloin vain tehdä kaikkea kivaa, sen enempää miettimättä, jolloin lopputuloskin oli sen näköinen, että kaikkea kivaa on tehty. Jossain vaiheessa lipsahdin myös kaavamaisen, huonon taittajan

rooliin, joka vain kasaa jotain valmiista palasista, mutta ei luo mitään uutta tai idearikasta itse. Joten suunnittelija minussa piti herätellä ja ennen kaikkea liittää osaksi kuvittaja-minää ja saada nämä kaksi toimimaan yhdessä. Toisaalta kaiken kivan tekeminen oli välttämätöntä, jotta pääsin takaisin siihen mitä todella haluan tehdä ja näin, että mitä kaikkea voin tehdä, ja mitä on kannattavaa tehdä nimenomaan tässä tapauksessa. Ja toisaalta oli kuitenkin ihanaa tehdä kaikenlaista mitä mieleen juolahtaa ajattelematta sen syvällisemmin kokonaisuutta. Tottakai ajattelin kokonaisuuttakin, mutta halu kokeilla kaikkea vei kuitenkin enemmän ja siitä syntyi tyylien sekamelska. Ajattelen, että tämä johtui pitkälti kokemattomuudestani kuvittajana ja sitä, että en ole vielä ehtinyt kehittää omaa tyyliä, joten monia juttuja piti kokeilla ennen kuin pystyin hahmottamaan ne joko minulle ja tähän kirjaan sopiviksi tai sopimattomiksi.

Kuvien ja aukeamien sekavuuden jälkeen ei auttanut muuta kuin ”Kill your darlings”, eli pohtia mikä olisi säilyttämisen arvoista ja mikä joutaisi ideoiden

hautausmaalle. Piti yksinkertaistaa. Tämä taas johdatti uusille urille ja uusien ideoiden äärelle ja samalla paluun alkuperäisiin ideoihin. Tyyli ja ideat pyörivät ja huomasin kuinka aloitetaan jostain, mennään johonkin, palataan taas alkupisteeseen, koska huomaankin, että alkuperäinen toimii paremmin, mutta pieni pyrähdys muualla on kuitenkin tuonut jotain lisää alkuperäiseen. Eli mikään vaihe ei kuitenkaan ollut turha, vaikka josain kohdassa siltä monesti tuntuikin.

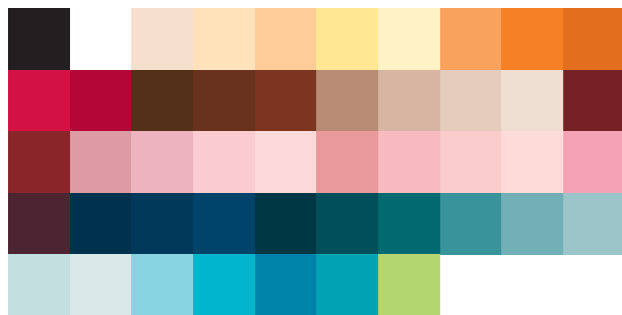
Kuten aikaisemmin totesin ongelmanani oli sijoittaa täytettävyyden vaatimus kuvallisesti itsenäisenä toimivan kirjan vaatimuksen rinnalle. Eli täytettävyyden täytyisi tulla esiin kirjasta, mutta kirjan pitäisi kuitenkin samalla toimia ikäänkuin katselukirjana ilman siihen itse kirjoitettavia tekstejäkin. Mietin miten tämä näkyy kuvituksessa. Tämän ongelman ratkaisusta syntyi idea: keskeneräisyyden ajatus⁷³. Aloin miettiä, voiko keskeneräisyyden ajatuksella leikkiä kuvituksessa. Kuvituksen pitäisi näyttää sekä valmiilta että siltä, että se houkuttelee täyttämään eli ikäänkuin keskeneräiseltä. Pohdin voiko luonnosmaisuus olla yhtenä kuvituksen tekemisen teemana. Ajattelin, että keskeneräisyyden ajatus voisi tuoda myös yhtenäisyyttä murrettujen värien ja tyylien sekamelskan jälkeen.

Siirryin siis takaisin alkuperäiseen ajatukseen raikkaasta prinsessasta. Koska ongelmaksi oli tullut yleinen tunkkaisuus, yhdeksi parannuskeinoksi löytyi väripaletin teko. Halusin lisää raikkautta ja lisää luonnosmaisutta ja siihen tavoitteeseen pääsin värien yhtenäistämällä ja samalla niiden vähentämällä.

Analysoin mitä värejä olin jo käyttänyt, ja mitä niistä haluan säilyttää ja mihin suuntaan haluan mennä. Oma henkilökohtainen väripaletini on hyvin vähävärinen ja viileäsävyinen, joten tuntui luontevimmalta lähteä näistä omista väreistä myös tässä ensimmäisessä isossa kuvitustyössäni. Samoin viileys sopi myös ajatukseeni prinsessan herkkyydestä ja läpikuultavuudesta. Olin myös aiemmin tehnyt yhdessä Minni Vierolan kanssa väripaletin erääseen lasten vaateprojektiin, ja tämä väripaletin otin pohjaksi myös Prinsessan kirja -väripaletille.⁷⁴

73. Keskeneräisyyden ajatusta voidaan avata esimerkiksi KT Hannu Heikkisen artikkelin kautta, jossa hän kirjoittaa draamakasvatuksesta, joka sivuaa sekä leikkiä, tanssia, pelejä, soittamista, näyttelemistä että tarinankerrontaa. Heikkisen mukaan Wolfgang Iserin teoria ”Tyhjien tilojen” poetiikasta lukijan ja tekstin välissä ja lukemistapahtumaa ohjaavana aktina auttaa selventämään tekstien luomistapahtumaa. Hänen mukaansa ”teksti”, jolla tässä tarkoitetaan niin puhuttua, toiminnallista, kirjoitettua tekstiä kuin kuvaakin, ei ole valmis, vaan teksti on dynaaminen tapahtuma, joka konkretisoituu lukijan tulkinnassa. Iserin teorian mukaan tyhjät tilat tekstin ja lukijan välisessä kommunikaatiossa haastavat lukijaa luomaan merkityksiä, koska aukot ”vaikenevat” eri tavoin. Tekstien aukot haastavat luomaan merkityksiä tekstin ja katsoja/osallistujan välillä. Merkitys syntyy hänen mukaansa siitä millainen on katsoja/osallistujan kokemus. (www.avoin.jyu.fi/oppiaaineet/draamakasvatus/artikkelithannu-heikkinen.pdf). Näin ollen keskeneräisyyden voidaan ajatella olevan nuo aukot, jotka haastavat luomaan uusia merkityksiä ja siten voidaan jopa ajatella, että keskeneräisyys auttaa muistelussa ja muistiin kirjoittamisessa.

74.

Pelkkä väripaletin teko ei kuitenkaan olisi tuonut tarpeeksi yhtenäisyyttä kuvituksen sekalaisuuteen, joten tarvittiin vielä muitakin yhdistäjiä, yhdistäjiä kuvallisessa ilmaisussa. Mietin mikä voisi yhdistää prinsessoja. Vastaukseksi löysin kruunun. Ensimmäinen ajatukseni kruunusta oli se tavallisin eli kruunun näköinen kruunu prinsessan päässä. Piirsin yksinkertaisen viivapiirroksen kruunuksi ja asettelin sen kunkin aukeaman prinsessan päähän⁷⁵. Kruunu ei kuitenkaan toiminut toivotulla tavalla. Se ei toiminut tarpeeksi vahvana visuaalisena elementtinä, jotta se olisi tuonut kaivattua yhtenäisyyttä kuviin. Kruunu ideana oli mielestäni kuitenkin kehittämisen arvoinen, joten aloin miettiä voisiko kruunua ajatella jotenkin toisin kuin perinteisenä kruunun näköisenä kruununa. Samalla otin sillä hetkellä mielestäni toimivimman oloisen aukeaman pohdintojeni perustaksi, eli aukeaman jossa on runsaasti pioneita ja pelkästään lyijykynäviiva työssä⁷⁶. Tällä aukeamalla pitsiä on käytetty ikäänkuin prinsessan kruununa, joten tästä lähti idea, että mitäpä jos prinsessan kruunu olisikin jotain tämän aukeaman tyyppistä. Samalla pääsin ajattelemaan kruunua toisin, eli jos se olisikin jotain mikä tulisi prinsessan päästä ja samalla kertoisi kunkin aukeaman idean. Eli kunkin aukeaman teema (esim. ruoka tai harrastus) näkyisi prinsessan kruunumaisessa päähineessä, joka on muuttunut ja irtaantunut totutusta kruunun muodosta enemmän huntumaiseen ja hiuspehkomaiseen suuntaan. Kruunu kuvaa siten ikäänkuin prinsessan ajatuksia ja tuo samalla

sivun ja aukeaman teemaa esiin. Pohjana ajattelin käyttää kukka/pitsi -teemaa sekä kunkin aukeaman teeman omaa kuvastoa. Tein ajatuksesta muutamia versioita, ja tämä ajatus tyylin yhtenäistäjänä toimi mielestäni oikein mainiosti. Tämä idean ongelmana oli kuitenkin, kuinka varioisin teemaa tarpeeksi, jotta mielenkiinto säilyy eivätkä kuvitukset ala liiaksi toistaa itseään. Ylipäättään huomasin kuvittamiseni yhdeksi ongelmaksi juuri sen, että miten varioida tarpeeksi, mutta säilyttää kuitenkin kokonaisuuden yhtenäisyys.

Ideointivaiheessa tekemäni kollaasit toimivat prosessin edetessä sekä ideoiden lennättäjinä että muistutuksena siitä mitä minulla oli alunperin ollut mielessä kun työhön ryhdyin. Myöhemmin kollaaseja katsellessa ne alkoivat tuntua jotenkin nostalgisilta, vaikka olin kerännyt sinne kuvia satunnaisesti vain miettien mikä tuntui tässä yhteydessä hyvältä. Mietin miksi jo kerämyksi kuvat vaikuttivat nostalgisilta. Huomasin, että olin siis itsekin huomaamattani eräänlainen nostalgia-uhri eli katsoin lapsuusasiaa nostalgisten silmälasien läpi. Huomasin tavallani etsiväni kadonnutta paratiisia kuvituksen kautta ja nostalgiset kuvat toimivat tienä tähän kadotettuun paratiisiin⁷⁷. Siksi minun pitikin alkaa tietoisesti miettiä onko nostalgia asia jota haluan tuoda esiin kuvituksissa ja jos on, niin miksi. Totesin, että en kuitenkaan halunnut kuvistani selkeästi nostalgisia, eikä nostalgia ollut asia jota olisin halunnut erityisesti korostaa. Asian tietoinen miettiminen kuitenkin samalla selkeytti kuvallista ajattelua ja tyylin löytymistä.

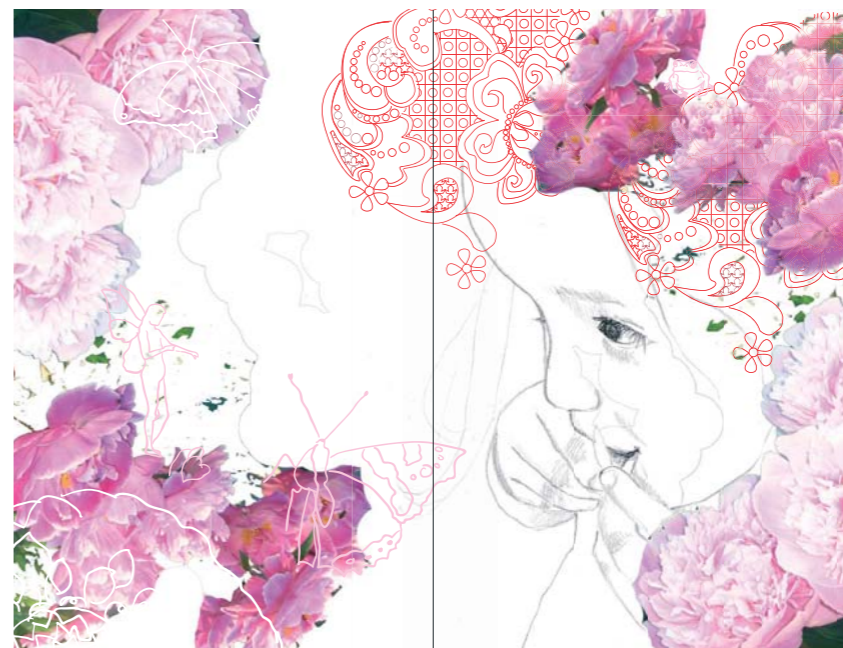
77. vertaa sivu 17
ja Korkeakangas
1996, 38.

75.

34

76.

35

78.

79.

81.

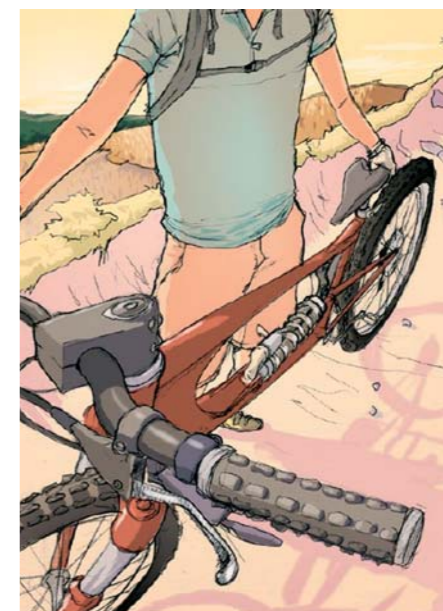

Yhtenä yhtenäisyyttä luovana asiana kirjassa on myös pitsikuvioiden kulkeminen läpi koko kirjan. Samalla ne tuovat luonnosmaisuuuden vastaan valmiin kuvan problematiikkaa mukaan ja leikittelevät siten jollain tapaa myös keskeneräisyyden idealla. Tehdessäni näitä kuvioita minun oli myös pohdittava, missä kohti luonnosmainen kuva näyttää niin valmiilta ettei se näytä vain luonnoksesta. Tarkoitukseni oli kuitenkin, että kukin aukeama näyttäisi valmiilta jo itsessään, mutta niin luonnosmaiselta, että se inspiroisi kirjoittamaan/piirtämään itse. Tästä ideasta tulivat mukaan myös tapettikuviot⁷⁸, jotka ovat taustoja kirjoittajan omille teksteille ja kuville ja tuovat lisää nimenomaan täytettävyyttä ja tilaa täyttää.

Sivut kaipasivat kuitenkin vieläkin lisää yhtenäisyyttä. Alkuperäinen ideani kuvituksessa oli prinsessa, joka seikkailee joka aukeamalla, mutta kulloinkin eri kokoisena, aivan pienestä ihan lähikuvaan asti. Alustavia luonnoksia tehtyäni ja sivuja selatessani huomasin, että tämä ajattelumalli ei kuitenkaan toiminut, vaan tuloksena oli jouhevan kuvallisen tarinankulun sijaan sekavuus niin sisällöllisesti kuin kuvituksellisesti. Totesin, että minun on vaikeampi alkaa luoda toimivaa tarinan kulkua sekä yhtenäisyyttä erikokoisilla prinsessoilla, kuin mikäli prinsessat olisivat kutakuinkin samankokoisia. Totesin, että kasvojen kuva on sen verran voimakas katseen kiinnittäjä ja jopa koko kirjan idean ydin, että se kannattaa pitää jokaisen aukeaman lähtökohtana. Samoin aikaisemmin keksitty kruununun idea tuki tätä ajatusta prinsessan lähikuvista.

Kun olin piirtänyt kertaalleen melkein kaikki aukeamat ja niissä olevat tyttöhahmot, olin itse tyytyväinen aikaansaannokseeni ja tuntui, että olin saanut ulos sen tyyppisiä kuvia kuin olin halunnut. Luottokriitikoni tosin oli toista mieltä. Hänen mielestään lyijykynäviiva oli liian pehmeä ja paksu verrattuna kovaan vektoriviivaan, mitä olin käyttänyt yhtenä kuvien elementtinä⁷⁹. Lyijykynäviiva oli myös liian vaalea, mikä teki kyllä keskenräisen olon, mutta väärällä tavalla, eikä siten toiminut yhdessä kuvan muiden elementtien kanssa. Itse en huomannut tätä ongelmaa. Vasta tulostettuani kuvat huomasin, että tekemäni jälki oli todellisuudessa jotain muuta,

kuin mitä olin kuvitellut sen olevan, ja vasta printattu versio ja kriitikoni kanssa käymäni keskustelut näyttivät minulle viivan ongelman. Totesin, että viiva todellakin oli liian tukkoinen. Yritin kaikenlaista photoshoppailua, eikä mikään tuntunut toimivan, kunnes löysin Matt Vincentin työt⁸⁰. Niissä oli juuri sellainen viiva kuin olin omiin töihinikin haaveillut. Siten ei auttanut muu kuin piirtää kaikki tyttökuvat uudelleen. Itseasiassa tämä vaihtoehto osoittautui paremmaksi vaihtoehdoksi kuin olin etukäteen kuvitellutkaan, sillä toisella kertaa piirrettynä pääsin myös ilmaisussa uudelle asteelle ja siten myös itse viiva alkoi toimia paremmin⁸¹.

80. www.mattvincent.com

Yhtenä ongelmana kuvituksen pohtimisessa oli se, miten tekemäni kuvat ja kirjan omistajan itse kirjoitettu teksti toimivat yhdessä, kyseessähan kun on nimenomaan kirja, jonka omistaja muuttaa mieleisekseen kirjoittamalla siihen, liittämällä valokuvia ja muita muistoja. Miten paljon voin ylipäättään vaikuttaa lopulliseen lopputulokseen. Pohdin myös voiko tekemäni kuvitus toimia kirjan omistajan oman tekstin kuvittajana, muistojen tuojana ja palauttajana. Halusin, että kuvallisesti vahvat kuvitukset toisivat katsojan mieleen jotain hänen omasta muisteluvarastostaan. Esimerkiksi Päivi Granö on todennut, että valokuvat herättävät muistelutilanteessa uuden muiston, joka tulee silloin ensimmäisen kerran mieleen⁸². Roland Barthesin mukaan⁸³ koskettavasta kuvasta nousee kuin nuoli, joka pistää katsojaa. Kuvassa on tällöin jokin yksityiskohta, niin sanottu punctum, joka herättää kuvan tarkastelijassa tämän omaan kokemusmaailmaan liittyvän mielteeseen⁸⁴. Tätä halusin ainakin yrittää saavuttaa omassa aihe- ja kuvavalinnassani.

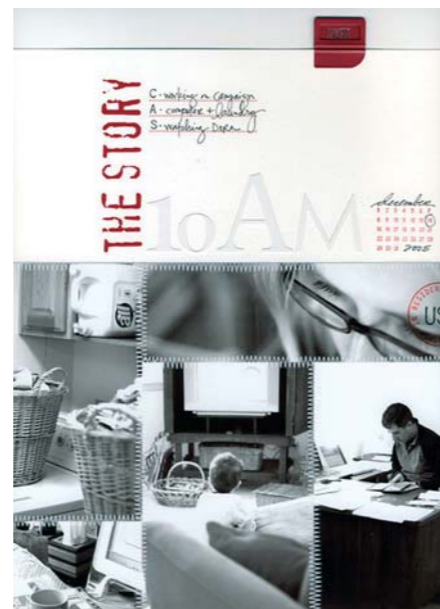
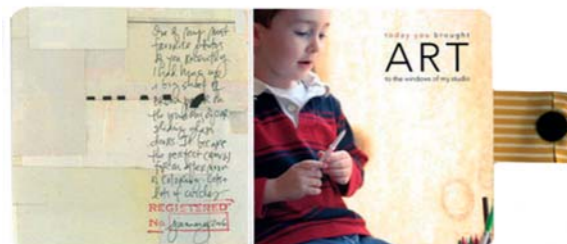
82. Granö 2000, 47.

83. Barthes 1985, 33.

84. Barthes 1985, 33;

Granö 2000, 47.

85. <http://aliedwards.typepad.com>

3.3.3. Typografia

Keskeneräisyyden ajatuksen halusin viedä myös kirjan typografiaan. En kuitenkaan halunnut liian käsityöläis-mäistä tunnelmaa, vaikka halusinkin välttää liian muodollista vaikutelmaa. Siitä syntyikin ongelma, tekisinkö tekstit käsin kirjoittaen vai käyttäisikö konefonttia.

Fonttiongelmia pohtiessani tutustuin tarkemmin skräppäyskulttuuriin ja sen tyyliin⁸⁵. Skräppäys on muutaman vuoden ollut muodikasta Suomessakin, mutta varsinkin Yhdysvalloissa skräppäysbuumi on jyllännyt jo vuosia ja internetissä on huimia sivustoja aiheesta, joita selatessa olin kuin lapsi karkkikaupassa, tosin hyvin äkkiä tuli ähky. Kuten jo aikaisemminkin totesin skräppäys eli scrapbooking tarkoittaa muistoalbumien askartelua. Albumeihin kootaan valokuvia, tekstejä ja aiheeseen liittyviä somisteita, joko itse tehtyjä, kerättyjä tai ostettuja. Tällaisia muistoalbumeita on tehty jo vuosikymmenten ajan, muistoalbumin ideahan sinällään on vanha, mutta nykyajan erityisten scrapbooking-somisteiden ja -tarvikkeiden määrästä päätellen, skräppäys on Yhdysvalloissa nykyään suuri bisnes. Skräppäyksessä minua viehätti visuaalisesti juuri leikekirjamaisuus ja eräänlainen keskeneräisyys. Aloin pohtia voisiko fontilla tuoda tätä keskeneräisyyden ajatusta myös tähän

85. www.shannontidwell.com

VoltaTMed

VoltaTMed

prinsessakirjaan. Kysehän on nimenomaan muistokirjasta, johon lisätään niin tekstiä kuin kuvaakin ja jonka koko olemus on eräänlainen keskeneräisyys. Vaikkakin Prinsessan tarina -kirja eroaa perinteisestä tyhjistä skräppäyskirjasta siinä, että siinä on jo kuvia ja määrätty järjestys ja aiheet, ja siinä mielessä kirja on enemmänkin sukua vauvakirjoille, mutta skräppäyksen idea on läsnä tässäkin kirjassa täytettävyytensä vuoksi. Kirjan ongelmanahan on saada ihmiset kirjoittamaan aukeamille ja kuvien päälle, joten kannustusta tähän tarvitaan myös fontilta. Näin ollen halusin korostaa leikattavuuden ja liimattavuuden vaikutelmaa fonttivalinnalla. Aluksi mietin VoltaTMed -tyyppistä⁸⁶ kirjasinta, sillä se on hieman nostalginen ja rento ja sopisi siten mielestäni tämäntyyppiiseen julkaisuun. Kuitenkin tämäkin kirjasintyyppi alkoi tuntua liian muodolliselta. Kaipasin enemmän skräppäyksenomaista, hieman nuhruistakin jälkeä. Skräppäyksessä käytetään paljon kirjoituskone-tyyppisiä fontteja ja tällaiset fontit tuntuivat sopivan myös tähän kirjaan. Ne tuovat mielestäni mukavasti juuri leikekirjamaisuutta ja itse tekemisen tunnetta mukaan, eivätkä ole liian muodollisia.

Kuten aikaisemmin jo totesin alkuperäisenä ideanaani oli kuvan ja tekstin sulautuminen yhdeksi kuvaksi siten, että teksti olisi helposti luettavissa, mutta ei, kuten tyyppillisesti vauvakirjoissa, erillisten viivojen alussa ohjaamassa “kirjoita tähän”. Tätä ajatusta vasten pelkän konefontin käyttö tuntui liian päälleliimatulta ratkaisulta. Myöskin pelkän käsinkirjoitetun tekstin käyttö tuntui väärältä ratkaisulta, koska kuvat sinällään kaipasivat jotain, joka terävöittäisi niitä ja antaisi pienen aksentin käsiniirrettyyn nähden ja siihen tehtävään sopi konefontti mielestäni hyvin.

Halusin mukaan kuitenkin myös käsiniirretyn tekstin ja nimenomaan sellaisen, jonka olisin itse piirtänyt. En siis sellaista konefonttia, joka vain matkii käsiniirrettyä. Kokeilin piirtää monenlaista tekstiä. Milloin teksti tuntui liian sarjakuvamaiselta, milloin taas liian naiivilta. Halusin tekstin olevan herkkä, hieman runollinen tyylikkyyttä unohtamatta. Siten päädyin matalaan hieman venytettyyn kaunokirjoitustyyliin, jonka viivaksi valitsin saman herkän viivan kuin osassa viivapiirroksia. Näin sain kirjoituksen viivan sopimaan kuviin ikäänkuin kuvan osana. En kuitenkaan halunnut tehdä tekstejä käsin kynällä paperille, vaan suoraan kuvaan piirto-ohjelman avulla, kuten muutkin viivat. Halusin, että vain tytön

viivat olisivat lyijykynällä piirrettyjä ja muut viivat koneella tehtyjä, joten halusin siksikin tehdä myös tekstit koneella piirtäen. Vielä kun löysin mielestäni sopivan viivatyyppin, joka sopi muuhun kokonaisuuteen, ja jolla tein myös kuvallisia elementtejä, niin päädyin lopullisesti käyttämään konepiirustusta myös osassa tekstejä.⁸⁷

Halusin piirretyn tekstin rinnalle fontin, joka toimisi sekä sen että kuvien kanssa. Skräppäys-tunnelma mielessäni päädyin aluksi Courier-fonttiin, joka sai aluksi olla “jonkin tämäntyyppisen” ilmentäjänä. Niinpä aloin etsiä jotain courier-tyyppistä fonttia, joka sopisi kokonaisuuteen. Courier-tyyppisiä fontteja löytyi aika lailla, mutta melkein kaikki olivat mielestäni jollain tavalla tähän tarkoitukseen sopimattomia. En halunnut kuitenkaan liian röpelöistä jälkeä, jollaisia monet fontit olivat. Halusin selkeän vain hieman vavahtelevan fontin, joka olisi selkeä lukea. Mielestäni löysinkin sopivan, ilmaisfontti Splendid 66 boldin⁸⁸. Tässä fontissa oli haluamani matala x-korkeus ja herkkä, kirjoituskonemainen tunnelma, jota saatoin ajatella myös prinsessan käyttävän.

Pelkästään Splendid 66 -fontti ei ollut tarpeeksi, vaan tarvitsin myös otsikkofontin, jota voisin käyttää otsikoissa, jotka halusin sulautuvan itse kuvaan, ja olevan osa kuvaa enemmän kuin irrallisia otsikoita. Mielessäni oli taas häivähdyksiä millaista hain: jotain paksua ja jämää, mutta kuitenkin skräppäysmäistä, leimasinmaista ja lapsekastakin. Monet fontit tuntuivat liian virallisilta eivätkä uponneetkaan osaksi kuvitustani, vaan jäivät ikäänkuin liimattuna sen päälle. Pelastukseksi löytyivät taas ilmaisfontit, jotka tuntuivat sopivan työhöni hyvin: BigMummy, Steak ja You Are Loved⁸⁹. Halusin käyttää näitä fontteja kuvallisina elementteinä enemmänkin kuin tekstinä, joten siksi uskalsin ottaa työhöni näinkin epäsovinnaiset fontit⁹⁰.

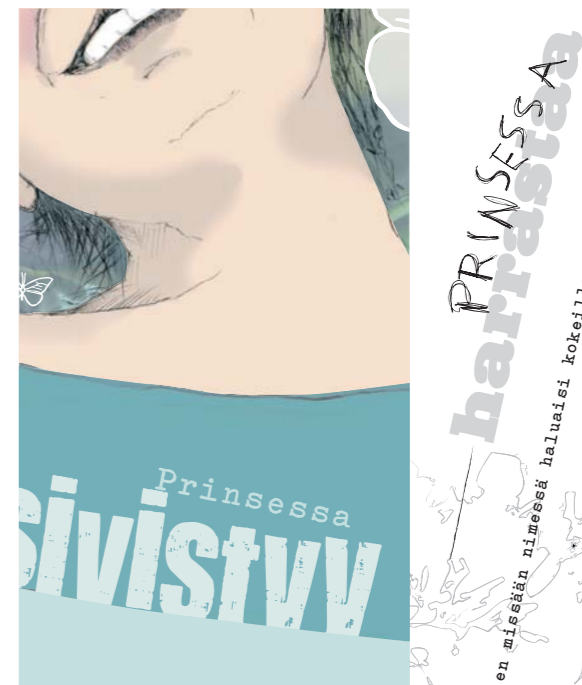
88.

Splendid 66 regular
Splendid 66 bold

89.

BigMummy
Steak
You Are Loved

90.

*Prinsessan omi
Hanna on
Pohjois
Suomi*

3.3.4 Paperin valinta

Paperin valinnassa halusin korostaa paperin tuomaa tunnetta. Sitä tunnetta, mikä syntyy, kun kirja otetaan käteen ja sitä selaillaan sekä myöskin sitä tunnetta mil-laista on kirjoittaa paperille. Paperin halusin viestivän myös nostalgisia tunteita, pehmeyttä, herkkyyttä, juurevuutta. Halusin paperiksi mahdollisimman paksun, noin 300 g/m² paperin, koska halusin jokaisesta sivusta hyvin jämäkän. Sivun paksuudella halusin myös korostaa kansimaista vaikutelmaa ja luoda parhaan mahdollisen alustan kirjaan liimattavien muistojen keruulle. Haaveeni 300 grammaisesta paperista ei tosin tässä vaiheessa toteutunut, koska niin paksu paperi ei mene digikoneesta läpi ja muutaman kappaleen painattaminen offsetilla taas olisi ollut liian kallista, joten jouduin tuotantoyritykseen tyytymään 220 grammaiseen paperiin. Eli aivan sellaista kun olisin halunnut en saanut ainakaan paksuuden osalta, mutta onneksi paperin laadussa ei tarvinnut tinkiä.

Aluksi pohdiskelin paperiksi hyvinkin karheaa ja rouheaa paperia, mutta koska kirjaan täytyy myös pystyä kirjoittamaan hyvin, päädyin hieman sileämpään Conqueror Texture Laid hohtavan valkoiseen. Toisena vaihtoehtona oli Munken Polar, joka kenties olisi ollut parempi alusta käsin kirjoitettavalle tekstille, mutta mielestäni siinä ei ollut samaa tunnelmaa kuin rouheammassa Conquerorissa. Conquerorin värisävy oli myös hyvin miellyttävä valkoinen, ei liian kova, mutta ei liian kellertäväkään, jolloin kuvieni värisävyt toistuisivat halutunlaisina.

Kirjaan tulevat kuultositut halusin myös jämäkälle kuultopaperille. Joskin tässäkin jouduin tyytymään pienen tilaajan ongelmaan: saat sitä, mitä löytyy varastosta eli joko 112 tai 180 grammaista.

3.3.4 Kannot ja nimiösivut

Kirjan kansien suunnittelu tuntui työläältä. Kierresidonta kun ei mielestäni ole sellaisenaan kovin kaunis, eikä kierresidottu kirja tunnu kirjalta vaan enemmänkin viholtta, halusin työhöni kirjamaisuutta jollakin keinoin. Pohdin pitkään erilaisia kansimahdollisuuksia. Halusin ehdottomasti kovat kannot, jotka kestävät vuosien käsittelyä rypistymättöminä. Yhtenä vaihtoehtona olivat kovat kannot ja pehmeä selkä, jolloin kirja liimattaisiin etu- ja takasivuiltaan kiinni koviin kansiin ja pehmeä selkä peittäisi kierreselän. Toisena vaihtoehtona oli taas

kova- tai pehmeäselkäinen irtokansi, joka liimattaisiin yhteen sisällyksen kanssa vain takaosastaan ja jäisi etuosastaan auki ollen siten ikäänkuin kansio kirjan ympärillä.

Koska olin halunnut välttää tyyppillistä vaaleanpunaista prinsessameininkiä kirjan sisäosissakin, en myöskään halunnut sitä kirjan kanteen. Siksi en myöskään halunnut vaaleanpunaista kantta, joka tosin ensimmäisenä tuli mieleen kantta pohtiessani. Yhtenä koko kirjan läpi kulkevana värinä on limenvihreä, joten mielestäni se toimisi myös kannessa. Lisäksi limenvihreä ei ole niin sukupuolittunut väri kuin vaaleanpunainen, joten siksin se tuntui paremmalta vaihtoehdolta. En myöskään halunnut kuvallista kantta, jossa olisi jokin kuvituskuva sisäsivuilla, sillä mielestäni esimerkiksi piirretyn tytönkuvan käyttäminen kannessa olisi henkilöinyt kirjan liiaksi johonkin tietynlaiseen tyttöön. Halusin yksinkertaisen, kuitenkin sisältöön sopivan kannen, jossa olisi mahdollisesti jokin kuvio, mutta ei kokonaan samantyylistä kuvitusta kuin sisäsivuilla. Pitsi-idea nousi esille eräässä kritiikkialaverissa ystäväni kanssa, ja sitä ideaa aloin viedä eteenpäin. Pitsi kulkee kirjan sisäosassa lähes joka sivulla, joten senkin vuoksi oli luonnollista, että pitsi olisi myös kannessa.⁹¹

Kansien materiaaliksi ajattelin ensin limenvihreää kluuttia, koska kluutti materiaalina olisi sopinut hyvin kirjan tunnelmaan ja ollut hyvin kulutusta kestävä. Kluuttiin olisi sitten painettu valkoisella pitsikuvio. Tästä ideasta jouduin kuitenkin haikein mielin luopumaan ihan rahallisista syistä, sillä limenvihreän kluutin tilaaminen ja siihen painatuksen tekeminen olisi näin pienessä kappalemäärässä tullut huiman kalliiksi. Niinpä päädyin samaan Conqueror-paperiin kuin sisäsivuissakin, tosin ohuempana. Tosin tässäkin oli omat ongelmansa, sillä digipainokoneessa maksimiarkin koko ei aivan riittänyt koko kannen tarvitsemalle alalle, joten kansi piti loppujen lopuksi tehdä monesta osasta.

Täysin en kuitenkaan vaaleanpunaisestakaan halunnut luopua, sillä olihan se kuitenkin kirjan sisäosissakin voimakkaasti läsnä. Päädyin kansivaihtoehtoissa irtokansityyppiseen vaihtoehtoon, joten kirja tuntui myös kaipaavan jonkinlaista kiinnitysmekanismia. Näistä ajatuksista syntyivät vaaleanpunaiset satiininauhhat kirjan ympärille. En myöskään halunnut kirjan nimeä isolla etukanteen, koska mielestäni se ja satiininauhakiinnitys eivät mahtuneet samaan kirjaan. Siten päädyin rat-

91.

kaisuun, jossa kirjan nimi painettaisiin satiininauhoihin. Tässäkin ideassa meinasivat tuotantokysymykset torpedoida koko idean, mutta onneksi löysin loppujen lopuksi tekijän, joka suostui tekemään tarvittavat painatukset näinkin pieneen määrään nauhoja.

Hankala oli myös miettiä miten toteuttaisin nimiösivut. Muita vauvakirjoja selatessani huomasin, että käytäntö oli hyvinkin vaihteleva ja oikeastaan jokaisessa kirjassa oli omannäköisensä versio aiheesta. Mietin myös miten kierresidonta vaikuttaa tähän, saako se vaikuttaa, ja tekeekö nimenomaan sidonta kirjasta enemmän vihkomaisen. Vihkomaisuutta halusin nimenomaan välttää, joten siksi halusin nimiösivut kirjamaisesti kohdilleen. Pohdin myös sisäkannen kuvitusta ja irtokansien pitsikuva sellaisenaan myös sisäkannessa tuntui jotenkin liian steriililtä. Halusin irtokansien lisäksi sisäkannen, joka olisi enemmän sisällön näköinen kuin irtokansi. Tämä muodostui myös ongelmaksi, sillä irtokansien myötä kirjassa oli tavallaan kaksi kantta. Täten kaikkia nimiösivuja ei kannattanut laittaa, koska mielestäni tunnelma olisi ollut sellainen, että ”ainako näitä kansia tulee lisää”.

Mietin, että miten saisin kirjasta jo alusta pitäen henkilökohtaisemman ja kunkin kirjanomistajaprinsessan oloisen ja voisiko kansilla vaikuttaa asiaan. Koska samalla halusin sisäkansista enemmän sisällön oloiset päädyin versioon, jossa on samanlainen piirretty prinsessa kuin yhdessä sisäsivun aukeamista, mutta hieman eri tavalla taitettuna. Pelkkä kuva kannessa tuntui kuitenkin kaipaavan jotain ja tuntui, että pelkkä piirtämäni tyttö ei personoisi kirjaa tarpeeksi juuri sille tietylle prinsessalle, joka kirjaa täyttää. Vastaukseksi nousivat valokuvat. Mutta kuinka sijoitaisin valokuvan paikan siten, ettei se tuntuisi päälleliimatulta? Halusin kuitenkin selkeästi kansimaisen ratkaisun, en vain kuvaa tai tilaa, johon liimataan omistajan valokuva. Siten keksin yhdistää nämä kaksi, kuvituksen ja valokuvan käytön, ja sijoittaa valokuvan kuvituksen joukkoon. Koska koko kirjan yhtenä kantavana teemana on prinsessan kruunu, niin mietin miten käyttäisin valokuvaa kruunun osana, jotta se muodostaisi muiden kannen elementtien kanssa yhtenäisen kokonaisuuden. Pohdinnasta syntyi kaksi irtileikattavaa kuva-aukkoa prinsessan hiuksiin: nämä toimisivat ilman kuvaakin, mutta myös niihin pujotettavan valokuvan kanssa.

Lopuksi

Pitkään kuvitusta tehdessä minulla oli ikäänkuin kahtiajakautunut ajattelutapa työn tekemiseen, joskin hyvin alitajuinen: oli se tyyli millä olen tehnyt suunnittelua jo monta vuotta ja sitten tämä uusi kuvittajaminä. En osannut analysoida sitä siinä tehdessäni, mutta jotenkin tuntui, että kuvittajaminän täytyy nyt olla erilainen kuin sen minän, joka on tehnyt graafisen suunnittelijan työtä. Yritin siis tehdä jotain muuta kuin mikä on luontaista minulle, enkä osannut ottaa suunnittelijaminää mukaan prosessiin. Kuvista puuttui siten suunnittelu kokonaan ja ne olivat vain kuvia, jotka olivat pulpahtaneet paperille sen enempää suunnittelematta. Toisaalta minun piti käydä tämä vaihe läpi, jotta löysin itsessäni suunnittelijan uudelleen ja osasin liittää sen kuvantekijäminää. Sinällään todella omituinen ajattelumalli, mutta niin vain ajattelin, ennenkuin havahduin tilanteeseen ja tajusin, ettei minun tarvitse alkaa olla jotain ihan muuta kuin mitä graafisena suunnittelijana jo nyt olen, vaan voin vain lisätä siihen kuvittamisen osa-alueen. Silloin alkoivat työt taas luistaa ja jälki alkoi näyttää minulta, tosin uudistuneena.

Työn prosessiin ja siitä syntyneeseen lopputulokseen olen suhteellisen tyytyväinen, joskin ainahan työtä voisi parantaa sekä prosessin että lopputuleman osalta. Alkuperäinen ajatukseni siitä, että kirja toimisi kuvakirjana myös ilman siihen kirjoitettavia tekstejä, ei mielestäni toimi siten kuin olisin halunnut sen toimivan. Huo-

masin, että ajatuksessani on aikamoinen ristiriita, jota on hyvin vaikea, ellei mahdoton ratkaista. Kirjahan on jo luonteeltaan täytettävä kirja, joten se näkyy ja tuntuu myös kirjassa. Jo täyttämiseen viittaavat tekstit tekevät kirjasta täyttämistä kaipaavan, joten ajatus sekä täytettävänä kirjana että pelkkänä kuvakirjana toimimisesta tekee alkuperäisestä ajatuksestani ristiriitaisen, vaikkakin kuvan ja tekstin suhdetta pystyinkin mielestäni hieman sekoittamaan. Onnistuin kuitenkin mielestäni siinä, että täyttämiseen kehoittavat tekstit on sijoitettu kuvien sekaan niin ettei kirjan täytettävyyttä nouse heti silmille, vaikkakin on kokoajan läsnä. Tyytyväisin olen kuvittajaminäni löytymiseen ja sen huomaamiseen, että kuvittaminen on jotain josta todella pidän ja jossa haluan kehittyä. Tyytyväinen olen myös mielestäni toimivan kokonaisuuden aikaansaamisessa, joskin pettynein olen kirjan konkreettiseen toteuttamisvaiheeseen, jossa jouduin kuitenkin tekemään kompromisseja, kuten paperin paksuuden ja kirjan kansimateriaalin valinnassa. Huomasin taas kuinka raha rajoittaa, joskaan näin ei pitäisi olla, vaan pitäisi pystyä kehittämään uudet entistäkin paremmat ratkaisut, jotka sopivat myös vähemmille varoille. Näin ei mielestäni nyt käynyt, vaan kirja mielestäni kärsii paperin ohenemisesta ja olisi se kluuttivaihtoehtokin ollut hienompi ratkaisu.

Leipätyössä urautuu helposti toistamaan samoja malleja ja kun työ vielä monesti on hyvin rutiininomaista eikä vaadi suuria suunnittelupanostuksia, niin helposti jämähtää paikoilleen ja jopa unohtaa ideoiden ja ajatusleikkien synnyttämisen taidon. Tässä prosessissa pääsin uudestaan ideoiden synnyttämisen prosessiin ja myös loin uusia ideoidenhakumalleja. Olen huomannut, että itselleni, mikäli en ole valppaana, on tyyppillistä kääntyä helposti sisäänpäin ideointiprosessissa, jolloin ajatus alkaa kiertyä kehää eikä uusiudu. Sitä ikäänkuin laiskistuu ja alkaa tehdä kaikki helpoimman kautta. Tässä prosessissa oli erittäin hyvää se, että tämä oli uutta myös itselleni, en ollut kuvittamista aikaisemmin tehnyt, joten mitään valmiita malleja ei ollut, joten niitä joutui aktiivisesti etsimään ja olemaan avoin uudelle. Toisaalta uuden ja itselle sopivan mallin ja tyylin luominen on välillä jopa lannistavan vaikeaa ja työlästä, mutta toisaalta ajatuksen ja idean syntyessä myös ilo siitä on uskomattoman hieno.

Lähteet ja kirjallisuus

Aarne, Mikko & **Kankimäki**, Mia & **Pikkujämsä**, Matti (2005)

Lapselliset. Kirja vauvalle ja vanhemmille.
Otava, Helsinki

Ahola, Suvi (toim.) (1993)

Hiljaista vimmaa: suomalaisten naisten päiväkirjatekstejä 1790-luvulta 1990-luvulle. Kirjayhtymä, Helsinki.

Aromaa, Vuokko (1990)

Tyttöikä – tuulenpyörre ja tosipaikka
– Teoksessa Kari Immonen (toim.) Naisen elämä.
Mistä on pienet tytöt tehty, mistä tyttöjen äidit?
Otava, Helsinki.

Ash, Caroline / **Karvonen**, Minna (1996)

Hääjuhla. Parhaat neuvot ja kauneimmat muistot.
Helsinki Media, Helsinki.

Barthes, Roland (1985)

Valoisa huone. Kansankulttuuri, Suomen
Valokuvataiteen Museon Säätiö.

Bettelheim, Bruno (1992)

Satujen lumous, merkitys ja arvo. WSOY, Porvoo.

Cole, Babette (2005)

Eläköön prinsessa Hoksnoikka.
Kustannus-Mäkelä, Karkkila.

Ensimmäiset ikävuoteni, KB-tuote Oy, Helsinki.

Eskola, Katariina & **Peltonen**, Eeva (toim.) (1997)

Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Eskola, Katariina (1997)

Varhain kuolleiden äitien verhottu muisto.
– Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Geddes, Anne (2001)

Ensimmäiset vuoteni. Lapsuusmuistoja.
Lasten Keskus, Helsinki.

Granö, Päivi (2000)

Taiteilijan lapsuuden kuvat. Lapsuus ja taide samassa hetkessä. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A30, Helsinki.

Immonen, Kari (toim.) (1990)

Naisen elämä. Mistä on pienet tytöt tehty, mistä tyttöjen äidit? Otava, Helsinki.

Jeram, Anita (1998)

Arvaa millainen olin kun olin pieni. WSOY, Helsinki.

Jokipaltio, Johanna (1996) (toim.)

Sadun voimat: Lapsi tuo sadun tullessaan.
Maaseudun sivistysliitto, Helsinki.

Korkiakangas, Pirjo (1996)

Muistoista rakentuva lapsuus.
Suomen muinaismuistoyhdistys, Helsinki.

Koskijoki, Maria (1997)

Esine muiston astiana.
– Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Lechermeier, Philippe & **Dautremer**, Rébecca (2007)

Kätkeyt Prinsessat. Lasten Keskus, Helsinki.

Makkonen, Anna (1993)

Valkoisen kirjan kutsu eli löytöretkellä päiväkirjojen maailmoissa.
– Teoksessa Ahola, Suvi (toim.) (1993) Hiljaista vimmaa: suomalaisten naisten päiväkirjatekstejä 1790-luvulta 1990-luvulle. Kirjayhtymä, Helsinki.

Makkonen, Elina (2005)

Lapsuus menneen ja nykyisen vuoropuhelussa: kaltimolaisten muistelupuheen tarkastelua.
– Teoksessa Saarikoski, Helena (toim.) (2005) Leikkikentiltä. Lastenperinteen tutkimuksia 2000-luvulta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Mazzarella, Merete (1995)

Täti ja krokotiili. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.

Mäkelä, Maarit (1997)

Saveen piirtyviä muistoja.
– Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Nuorto, Olli & Nopsanen, Aarne (1943)

Elämän aamun auetessa. Suomen Kirja, Helsinki

Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana (toim.) (1992)

Letit liehumaan, tyttökuultuuri murroksessa. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Ohlson, Bertil (1995)

Minä: Kirjoita päiväkirjaa ja löydä itsesi. Karisto, Hämeenlinna.

Palin, Tutta (1997)

Kuvia menneisyydestä – Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Penttinen, Kirsti (1983)

Muistokirjan tarina: albuminlehtiä ja muistovärsyjä kahdelta vuosisadalta. WSOY, Porvoo.

Postman, Neil (1985)

Lyhenevä lapsuus. WSOY, Porvoo.

Saarikoski, Helena (2005)

Leikkikentiltä: lastenperinteen tutkimuksia 2000-luvulta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Saarikoski, Helena (2001)

Mistä on huonot tytöt tehty? Tammi, Helsinki.

Saunders, Katie & Butterfield, Moira (2006)

Kaikki Salaisuuteni. Parragon Books Ltd.

Sava, Inkeri & Vesanen-Laukkanen, Virpi (2004)

Taiteeksi tarinoitu oma elämä.

PS-kustannus, Jyväskylä.

Sinnemäki, Aino (1997)

Isän varjo, enon kuva ja äidin läsnäolo. Neljä elokuvaa valokuvista, muistista ja menetyksestä.
– Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Syrjämaa, Taina (toim.) (1999)

Arjen muisti ja unohdus: jokapäiväinen elämä historian valoissa ja varjoissa. Historian laitoksen julkaisuja, Turun yliopisto, Turku.

Suomen kielen perussanakirja (1992),

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki

Taylor, Helen (1997)

Ystävä, raamattu, Parfyymi. Kirjallisuus naisen elämässä.
– Teoksessa Eskola, Katariina & Peltonen, Eeva (toim.) (1997) Aina uusi muisto: Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Utrio, Kaari & Helakisa, Kaarina & Kota, Matti (1991)

Suuri prinsessakirja. Otava, Helsinki.

Vakkuri, Kai (2005)

Näin kirjoitat oman elämäsi tarinan: opas kirjoittamiseen. Etelän kirja : BSV-kirja, Helsinki.

Vauvakirja, Disney, Winnie the Pooh.

Vilkkö, Anni (1997)

Omaelämäkerta kohtaamispaikkana. Naisen elämän kerronta ja luenta. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Painamattomat lähteet

Heikkinen, Hannu

Draamakasvatus ”tekstuaalisena leikkikenttänä”

– draamakasvatus osana laaja-alaista kulttuurikasvatusta. Fidea 1/2004. www.avoin.jyu.fi/oppiaineet/draamakasvatus/artikkelithannuheikkinen.pdf

Latvala, Pauliina

Muistitiedon välittäminen sukupolvelta toiselle/perheen sisällä. Artikkelit on lyhennelmä SVYL:n teemapäivänä 18.9.2004 pidetystä esitelmästä. www.svyl.net

Vismanen, Pirjo

Ennen askarreltiin, mutta nyt skräpätään.

Julkaistu 18.10.2007, Turun Sanomat verkkolehti
www.turunsanomat.fi/ajassa

www.tietosuoja.fi

<http://aliedwards.typepad.com>

www.shannontidwell.com

www.mattvincent.com

Kiitos

C.V. Åkerlundin säätiö apurahasta

Matti Kota ohjauksesta ja loistavasta kannustuksesta,
Teemu luottokriitikkonani olemisesta,
Minni tuesta ja ideoiden jakamisesta,
Maiju pohdinnoista ja
Tuomo, Hilma ja Hugo jaksamisesta.